

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės
SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 26

Tel. South Boston 5015.

South Boston, Mass., Birželio (June) 28 d. 1918 m.

Metai V.

Dr. Šliupo Maršrutas.

Dr. J. Šliupas Bostone dabar lankosi. Atvyko į Bostoną birželio 22 d. iš ryto. Čionai tą dieną turėjo keletą pasimatymų su latviais, aplankė vietos profesionalus iš savo profesijos, Redakcijas ir pavienius asmenis ir su visais tarėsi dėl Lietuvos laisvės reikalų, dėl parengimo jai dirvos (surašant profesionalus) del Lietuvių - Latvių Respublikos.

Birželio 23 d. Dr. J. Šliupas kalbėjo Worcester, Mass. (dieną), Doktoras pasakojo apie tai, ką patsai matė, girdėjo ir pergyveno Rusijoje ir švedijoje, kaip darbuosi del Lietuvos labo, kaip kiti darbuojasi, pasakojo apie lietuvių padėjimą ir šiandieninį Lietuvos Laisvės klausimo stovį. Doktoro kalba buvo gana įdomi ir pilnutėlį teatrą žmonių, kuriame gal buvo apie 600-700 asmenų, pilniausiai patenkino.

Po Doktoro kalbėjo gerb. V. K. Račkauskas, "Tėvynės" redaktorius, kuris nupasakojo apie C. Komiteto darbavimąsi mezliavos reikalais, o kartu taipgi kalbėjo ir del Atstatymo Lietuvos apie Atstatymo Bendrovę, ragindamas j abi minėtas djas rasytis Worcesterio lietuviams.

Po V. K. Račkausko, kalbėjo J. Strimaitis, "Sandaros" red. Pastarasis del laiko stokos kalbėjo visai trumputėliai (nei 10 minučių). Jis nupasakojo, kad steigiant Lietuvos Laisvę bus vaduojamasi demokratijos principais, o ne kitokiais ir kiekvienam piliečiui bus užtikrinta lygybė teisėsi, pareigų nešime, ir kad kaizerio norima Lietuvoje, bet žmonių išrinkto prezidento visuotinu, slaptu, tiesiu ir betarpišku balsavimu.

Dar gerb. Dr. J. Šliupas atsakė į kelis klausimus ir prakalbos tuom užsibaigė.

Surinkta L. N. Fondan suvirš \$80.

Reikia pažymėti vienas dalykas, kad rengiant šias prakalbas tarpe vietos veikėjų kilo nesusi-pratimas. N. Angl. Apskričio pirmininkas pranešė ponui M. Paltanavičiui, kad kuogreičiausia rengti šias prakalbas. Buvo tai ketvergas, o reikėjo prakalbos surengti ant nedėlios. Ponas M. Paltanavičius tuojau padavė padirbti plakatus, užsiėmė jų platinimu, žinoma, del užsiėmimo, visai nepranešęs kuopai. Ir kuopos nariai labiausiai užsigavo tuomi ir net kaikurie iš jų gelbėti atsisakė nuo rengimo prakalbų, kiti, patirta, tik centus aukavo Lietuvos Nepr. Fondui.

Brolužiai, pagalvokite, ar apsimoka delto buvo pyktis tarpe savęs! Juk dalykas eina del labo Lietuvos ir todėl reikėjo, nežiurint kas parengė, dėtis ir kartu dirbti. Tik del niekniekių, o tokius upartumus daryti yra nepadoru ir neprotinga.

Dalyvavęs.

VAKARIENĖ D-RUI J. ŠLIUPUI BOSTONE.

Birželio 23 d., vakare buvo parengta vakarienė priėmimui gerb. Doktoro J. Šliupo. Į šią vakarienę pribuvo sandariečiai iš Lowellio, Lawrence, Montel-

los, Worcesterio, Waterburio, Cambridgiaus, So. Bostono ir k. vietų. Išviso buvo apie 70 asmenų.

Daktaras su gerb. V. K. Račkausku ir J. Strimaitiu suvėlino, atvykdami iš Worcesterio Hass. ir todėl vakarienė prasidėjo gana vėlai ir turėjo gan skubotai but atlikta jos programa.

Vakarienėje kalbėjo ir išreikškė linkėjimus Doktoro profesijos draugai Dr. Mikolaitis iš Lawrence, Mass., Dr. Puskuniginis iš Worcester, Mass. Dailininkas M. Petrauskas, veikėjas J. Sekevičius, Z. Jankauskas, gerb. O. Ramanauskienė. Po jų kalbėjo gerb. V. K. Račkauskas, "Tėvynės" redaktorius iš New York, o po jo gerb. Dr. J. Šliupas. Jis apipasakojo susirinkusiems apie savo darbą del Lietuvos ir aiškino Lietuvos klausimą politikos žvilgsniu.

Į vakarienę atsilankė keletas reporterių vietos anglų dienraščių.

Vakarienė baigėsi vėlai apie 2 v. ryte.

NORWOODE PRAKALBOS.

Daktaras Jonas Šliupas birželio 24 d. vakare kalbėjo Norwood, Mass. Lietuvių svetainėje.

SO. BOSTONE PRAKALBOS.

Birželio 25 d. 7:30 v. v. Dr. J. Šliupas kalbėjo So. Bostone, Lietuvių svetainėje.

MONTELLO, MASS.

Birželio 26 d., vakare, Dr. J. Šliupas kalba Montello, Mass. Lietuvių tautiškaime name.

LAWRENCE, MASS.

Birželio 27 d. vakare, Eagle's Hall, Broadway st. Lawrence, Mass. Prasidės 7 v. vakare.

NEW HAVEN, CONN.

Birželio 28 d. Dr. J. Šliupas kalbės New Haven, Conn.

WATERBURY, CONN.

Birželio 30 d. J. Šliupas kalbės Waterbury, Conn.

LAWRENCE' O DOMAI.

Sekančią pėtnyčią, 28 d. birž., kop. M. Petrauskas su nekuriais savo mokiniais važiuos į Lawrence. Vakare Lenkų naujoji svet. ten bus viet. Liet. Muz. Konservatorijos skyriaus mokinių koncertas.

Koresp.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on October 6, 1917.

AUSTRŲ NUOSTOLIAI ANT PIAVE SIEKIA

200,000

Paryžius, birž. 25 d. — Austrų nustoliai siekia 200,000 žmonių, sulyg Secalo pranešimo iš Milano. Nekurios priešo divizijos nustojo dviejų trečdalių savo jėgų.

Iš Turin pranešama, kad ant PIAVE austrų armija visiškai pakrikyta ir daugybė austrų ten tapo suturėta italų pilmyneiga nuo upės tęsiasi į rytus.

Austrai dar Nustojo 200,000.

ITALAI SUĖMĖ 45,000 AUSTRŲ.

Bernsteinas Rašo apie Rusiją ir Bolševikus.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on October 6, 1917.

RUSIJOS ŽMONĖS PRAŠO TALKININKŲ ĮĖJIMO RUSIJON.

Jeigu nebus suteikta pagalba, vokiečiai gal priverst rusus kovot prieš talkininkus, sako Herman Bernstein.

Trockis ir Leninas pardavė šalį.

New York, Birž. 24 d. — Herman Bernstein, kuris tik ką sugryžo iš Rusijos išgyvenęs šešis mėnesius kaip N. Y. Herald ir Boston Globe atstovas, sako, kad jeigu Amerika su savo talkininkais nori išlošti karę del pasaulinės laisvės, tat jie privalo kuogreičiausia suteikti pagalbą Rusijai, kad sugrąžinti jos laisvę, kurią brutališkai išplėšė Vokietijos imperialistai su bolševikų pagelba.

Nė policijos, nė milicijos nebuvo. Plėšikai daugelį žmonių nužudavo. Kuomet eini ar pasisamdęs izvoščiką važiuoji, visuomet žiurai atgal, ar dar kas neatsiveja. Uniformuoti žmonės išiveržia į namus, į hotelius ir apiplėšia gyventojus. Jie plėsdami aiškina, si, buk jie jieską kontr-revoliucijonierių ir kitokių spekuliatorių. Raudonoji gvardija nugabena savo aukas "kur nors" ir dauguma jų jau visai nesugrįžta. Dažnai juos nužudo vesdami ir pasakui aiškinasi, kad užtai nušovė, kad anie bandė iš bolševikų rankų pabėgti.

Aš buvau Petrograde, kuomet jis buvo pavestas į "komuną" — sako Bernstein. Nukentėjęs fiasco Brest-Litovske Trockis bandė performuot maisto vartojimą Rusijoje, bet ir ten nieko gero nepadarė. Tuomet jis apsisaukė Raudonosios gvardijos "Napoleonu". Ir jis, kuris sudemoralizavo ir sudemobilizavo Rusijos armiją dabar su organizavo burius, kuriuos pavadino Trockio regimentais.

Rusai, kurie pirmi pasitikėjo bolševikams, dabar aiškiai mato jų nedorybes, bet jie neturi jėgų dalykų stovį pagerinti. Skelbia, kad proletariatas neturi tėvynės ir pirmiausia drasko Rusiją. Ilgai kentėjusieji priešpau, karės nukankinti, badmiriaujantieji Rusijos žmonės dabar susilaukė naujų kraugerių, kuriais yra bolševikai ir vokiečių militaristai.

Pasikalbėjime ponas Bernstein pasakė Globe reporteriui:

"Rusijos gyventojai džiaugsmingai sutiktų talkininkus ir Japonijos įėjimą Rusijon. Tas suvienytų rusus ir padarytų juos svarbia jiega šioje karėje".

Sujudimas Petrograde.

Kaip tik visuomenė sužinojo, kad bolševikai padarė sutartį su vokiečiais ji labai nerimavo. Bolševikų valdžia umai išvažiavo iš Petrogrado į Maskvą. Val-

dininkų šeimos taipgi tapo išvežtos. Panika Petrograde buvo neišpasakyta. Žmonės bėgo į visas puses, vis po to, kaip bolševikai susitarė su vokiečiais.

Kuomet valdžia kraustėsi iš Petrogrado, badaujančių eilės prie krautuvių vis didinosi ir didinosi. Kiti alkanai bėgo į kaimus. Kuomet tapo sužinota, kad komisarių (bolševikų) valdžia apsisitojo Maskvoje, panika Petrograde šiek tiek nurimo.

Vagystė Petrograde išgalėjo dienos ir nakties laiku. Ginkluoti mušeikos su stabdydami einančius vyrus ir moteris viešai apkraustydavo.

Nė policijos, nė milicijos nebuvo. Plėšikai daugelį žmonių nužudavo. Kuomet eini ar pasisamdęs izvoščiką važiuoji, visuomet žiurai atgal, ar dar kas neatsiveja. Uniformuoti žmonės išiveržia į namus, į hotelius ir apiplėšia gyventojus. Jie plėsdami aiškina, si, buk jie jieską kontr-revoliucijonierių ir kitokių spekuliatorių. Raudonoji gvardija nugabena savo aukas "kur nors" ir dauguma jų jau visai nesugrįžta. Dažnai juos nužudo vesdami ir pasakui aiškinasi, kad užtai nušovė, kad anie bandė iš bolševikų rankų pabėgti.

Aš buvau Petrograde, kuomet jis buvo pavestas į "komuną" — sako Bernstein. Nukentėjęs fiasco Brest-Litovske Trockis bandė performuot maisto vartojimą Rusijoje, bet ir ten nieko gero nepadarė. Tuomet jis apsisaukė Raudonosios gvardijos "Napoleonu". Ir jis, kuris sudemoralizavo ir sudemobilizavo Rusijos armiją dabar su organizavo burius, kuriuos pavadino Trockio regimentais.

Moters ir inteligentai valo gatves.

Merginos studentės ir inteligentiškos moters priverstos šluoti gatves ir parduoti laikraščius. Universitetų profesoriai ir kiti mokslo vyrai, kad išsigelbėti nuo bado taipgi pardavinėja laikraščius gatvėse, arba nešioja ryšulius ir baksus gelžkelio stotyse.

Anarchistai ir bolševikai važinėjasi puikiuose auto-

mobiliuose, trankosi po restaurancijas ir lėbuoja tuomet, kuomet Rusija pergyvena tragiškiausį momentą istorijoje. Trockis važinėjasi tokiam automobiliuje, kokiame buvusi caras važinėjo. Bolševikai girtuokliauja ir valgo puikiausius valgius, o Rusijos liaudis, ypač moteris, visiškai bado miršta.

Kovotojai už Rusijos laisvę dabar bolševikais taipgi persekiojami ir niekinami. Tie kovotojai dabar kenčia bolševikų persekiojimus, kaip kad pirmiausia kentėdavo nuo care valdžios. Tie kovotojai kenčia drauge su Rusijos liaudžia, kuri tik neseniai pasiiliuosavo nuo cariško režimo.

Vokietija vadovavo revoliuciją.

Bolševikų tikslai ir "idėjos", kuriuos skelbė Leninas atvažiavusis per Vokietiją Rusijon, buvo Vokietijos pagaminta. Jų metodas ir organizavimas buvo vokiškas. Maskvoje bolševikų galė buvo irinama ten gyvenančių vokiečių ir Vokietijos belaisvių Rusijoje, kurie bendrai ardė provizionale valdžią.

Pinigai buvo visur vokiškos propagandos tikslu. Kariuomenė, jureiviai ir Raudonoji gvardija buvo papirkinėjama. Leninas Rusijoje papraktikavo savo teorijas.

Bolševikai papirkinėjo kariuomenę ir jureivius ir taip patraudami juos savo pusėn žadėjo jiems rojų ant žemės. Pirmiausia jie jiems siulė taiką, žemę, duoną ir laisvę.

Dabar-gi, vieton žadėtų gerybių, viešpats badas viešpatauja sugriautoje Rusijoje ir neišpasakyta anarchija viešpatauja visoje šalyje.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on October 6, 1917.

Karės žinios.

AMERIKONAI LAIKO KALNUOTAS POZICIJAS ALZACE.

International News Service birželio 25 d. praneša iš Francijos, kad Amerikos kareiviai dabar laiko kalnuotas pozicijas Alsace, vakarus nuo Colmar ir į pietus nuo St. Die.

AMERIKOS - ANGLIJOS SUTARTIS LINKUI DRAFTO PASIRAŠYTA.

Birž. 25 d. — Senatas užtvirtino sutartį padarytą tarpe Amerikos ir Didžio-

sios Britanijos linkui ėmimo į kariuomenę, Amerikos pavaldinių D. Britanijoje ir Didž. Britanijos pavaldinių Amerikoje. Ši sutartis liečia ir Kanadą.

Pagal sutartį Anglijoje bus paimta armijon Amerikos piliečiai tarpe 21 ir 31 metų amžiaus ir Amerikoje bus paimta armijon D. Brit. pavaldiniai tarpe 20 ir 40 metų amžiaus, kadangi tokio amžiaus žmonės Anglijoje imami kariuomenėn.

VĒLIAUSIOS ŽINIOS IS LIETUVOS.

"Sad." koresp. iš Sibiro rašo, kad pabėgėliai grįžta Lietuvon jau patvirtintos. Vien tik Vokietijos ambasada Maskvoje daro kliutis jaunų vyrų grįžimui Lietuvon. Moteris, vaikai ir kaimiečiai leidžiamai liutosai.

Rusijos lietuviai laikė savo konferenciją Novo-Nikolajevske kovo 6 dieną 1918 m. Tikslas buvo aptarimas organizavimo ir teikimo pakelbos grįžtantiems Lietuvon pabėgėliams.

Traukėniai vaikščioja tarpe Vilniaus ir Maskvos. Laiškai tiesiog iš Lietuvos tapo apturėta čitoje.

VOKIEČIAI ATAKUOJA FRANCUZŲ LINJAS ŠIAURĖJE NUO AISNE.

Paryžius, Birž. 25 d. — Pe reitą naktį vokiečiai atakavo naujas francuzų pozicijas Le Port rajone, bet jiems nepavyko pramušti francuzų linijų, šiandien praneša kariškas ofisas.

Atakose ties Woevie ir Lorraine francuzai suėmė 20 belaisvių.

ANGLAI SUĖMĖ BELAISVIŲ ARRAS RAJONE.

Londonas, Birž. 25 d. — Anglų artilerija kovojo su vokiečių artilerija piet rytuose nuo Amiens, tarp Villers — Bretonneaux i Morlancourt, sako šiandieninis karės ofiso pranešimas. Artilerijos veikimas taipgi apsirėškė ir kitose fronto dalyse. Arras rajono kariškos operacijos rezultatai apsirėškė tame, kad anglai suėmė belaisvių.

EX-CARAS UŽMUŠTAS?

Londonas, birž. 24 d. — Daily News pranešimas iš Stockholmo skelbia, kad pasażieriai atvažiuojantieji iš Petrogrado tvirtina, buk kelios dienos tam atgal Ekaterinburge tapo užmuštas buvusi caras.

Kol-kas oficialių žinių apie tai iš autoritetingų šaltinių negauta.

DR. JONAS ŠLIUPAS RAŠO APIE LIETUVĄ.

Tėvynėje yra patilpęs D-ro J. Šliupo 18-tas laiškas, rašytas sausio 29 d., 1918, kuris gana įdomių dalykų suteikia apie Lietuvą. Ten rašoma:

Del Ukrainos klausimo.
 "Dabar Brest Litovske tesiasi tarybos tarp Rusų ir Vokiečių, ir ten Lietuvos bei Ukrainos klausimai užima svarbiausią vietą — taip man rodo, ir taip gandai eina, nors tikrų žinių neturime.

Su Ukraina vokiečiai mano lengvai apsidirbsi: Ukrainiečiai trokšta nepriklausomybės, labai gerai. Vokiečiai jiems pritaria, bet kokią jie turi mintį pritaranti? Mat — sako, tik aš tam netikiu — Italija esanti pasirengusi apiešti cantarininkus, ir vedanti šlapias tarybas su Vokietija taikos dēlei. Čion vokiečiai šneka, kad Italija tarp ko kito reikalaujanti, kad Vokietija pasigalvotų už javų pristatymą Italijai, kuri dabar duonos neturi, o kuri tuomi labiau ir pristigs, apgavusi Entantą. Na, ir Vokietijai pačiai duonos per daug nėra. Todel ji ketina duoną gauti iš Ukrainos, kuri atsiskyrusi nuo Did. Rusijos ir nepriklausoma tapusi, džiaugsis radusi gerą rinką. Bet kaip Ukrainai ištrukti iš Rusijos pančių, kada "boševikai" verčia "Rada" ir šalyje daro tokią suirutę, kokią jie iškėlė Suomijoje, Estijoje ir šiaip Rusijoje? O-gi Austrija siųsianti du armijos korpusus į Ukrainą, kad tą apvalyti galėtų nuo bolševikų ir kad palengvintų "Rados" įsivyravimą. Žinoma, tuomi tarpu tas Ukrainiečiams gali išeiti ant gero, nėra betvarkė, anarchija, juk tik pamisėlių tegali būti keliami ir remiami. Bet kas bus ateityje? ar nepateks Vokiečių ir Austrų kilposna? aišku juk yra, kad už tokią pagalbą Vokiečiai ir Austrai privers Ukrainiečius i-eiti į "vidurinės Europos valstybių" Zoll-vereiną, kurs nežinia kaip atsilieps ant šalies gyvenimo tolimesnėje ateityje."

Laiške 19-tame, rašytame kovo 7 d. 1918 m. rašoma, tuo pat klausimu. Žinios atvežtos yra prof. Valdemaro iš Lietuvos Brastos tarybų. Tenai rašoma:

"I Liet. Brastą prof. Voldemaras pateko kaip "lietuviškas atšas" prie Ukrainiečių delegacijos (po to, kaip, reikalaujant, Trockis nesivežė nei jo, nei D-ro Alekno) santaikai daryti. Bur'o žadėjęs keliauti ir Dr. Alekna, bet jis laiku (dėl geležinkelio suirutės) neatvyko Kijevan, tad ir pasilio. Delegacija nebe pavojaus nukako į Liet. Brastą, nes pakeliui prisiėjo važiuoti per "bolševikų" užimtas vietas, o kartais buvo perkirsti geležkeliai, ar tiltai išgrauti. Vienoj vietoje (užmiršau vardą) bolševikai per vagono langus šaudydys įkšė, keršijo visą delegaciją sušaudyti, bet buvo kvaili gana, kad galima buvo perkalbėti, ir leido toliau važiuoti.

Ukrainiečių delegacija susidėjo iš paprastų, nedaug apsišvietusių, o ypačiai tarptautinių teisių nesumojančių žmonių. Tad Ukrainiečiams svarbiausius dalykus padarė p. Voldemaras, ir per jo rankas ejo visi tarybų dokumentai. Sako, Rusai — kaip paprastai — tinginiai, "be kelinių guolyje santa raujasi ir dainuoja, o tarybosna eina neprisirengę, ir todėl Vokiečių laviams politikieriams su jais buvę gan lengva apsidirbti. Svarbesniuose dalykuose von Kuhelmann pasitarimus darė su prof. Voldemaru. Bet kada tai saai dviem dienom' atsiturukė, tai jie ir išišoko, žinoma su savo nenauda: beje jie kreipėsi į Vokiečius, kviesdami juos ateiti pagalbą prieš bolševikų aldus. Kvietimas kvietimu, bet jie pa-

darė jį be jokio susiderėjimo su Vokiečiais. Iš anksto, kiek tai išsuos ir kokį užmokesnį vokiečiai už tą pagalbą paims! Mat, Ukrainiečiai manė, kad tai bus padaryta už dyką..."

Pasekmė ukrainiečių klausimo išrišimo Lietuvių Brastoje.

"Kad prof. Voldemaras įgijo pas Vokiečius neblogą vardą, mat tytis iš to, kad leidė jam važinėti po Vokietiją ir atvažiuoti į Stockholmą; grįždamas jis sustos Vilniuje (—jeigu tik Vokiečiai įsileis! —) ir ten nuvežs mūsų pareiškimus Lietuvos Tarybai.

Po sudermės su ukrainiečiais, Lenkai Galicijoje pakėlė dideles riaušes, ir p. Černin gana išsigando; net keikė Vokiečius, kad jie Austriją į klampynes įvesdine su savo politika. Krokovoje Lenkai už Cholmo atėmimą išdaužė Langus Vokiečių konsulaturos, popieras išmetė, o ant gatvės susitikė Vokiečių oficerius apmušė. Nėgana to. Konsulato namuose ant sienos pakabino iš vienos pusės kaizerį Vilimą II, o iš kitos ciesorių Karolį; viduryje-gi paveikslą Bergės šv., karalienės Lenkijos, ir apacioje to viso padėjo parašą: "Viešpatie mieliausias, pasakyk, kaip mūsų karalienė galėjo patekti tarpan šitų dviejų latų?"

Kapsukas Lietuviškoje Brastoje ir jo rolė.

"Reikia pasakyti, kad Liet. Braston, Trockis buvo pasiėmęs p. Kapsuką atstovauti Lietuvius — bolševikus, su užduočia Vokiečiams parodyti, kad Lietuviai nenorį skirties nuo Rusijos ir nenorį nepriklausomybės! Ar girdite tas baikas? Bet nabagas Kapsukas sėdėjo visą laiką kaip pelėda ir nei burnos atidaryti negavo. Pasižymėjo tik tuomi, kad nėjo su "buržujais" drauge valgyti, o savo kambaryje valgydavo. Šako, Vokiečiai ten turėjo viską puikiausiai įrengę, o jau Rusams apmulkinti, tai snapso, šampano, likerių tiek buvę, kiek kam tik tilpti galėjo."

APIE LIETUVOS REIKALUS. Vokiečių norai ir lietuvių reikalavimai.

"Toks dalykų krypimas negiausion pusėn kryptis ir Lietuvos reikaluose. Turiu žinių, kad Vokietijos valdžia ir Reichstago didžiama — pritaria Lietuvos nepriklausomybei. Labai gerai. Bet kas toliaus? Iš Kuršo žadama reichs'andas, beje Vokietijos provincija, padaryti, ir Kuršą palikti sumegztu su Vokietija visu pajuriu. Tai ženklina: Lietuva busianti atstumta nuo Baltijos jūros! Supraskite: atstumta nuo lango į Europą! Tik jau tokia politika tai tik vokiečiams galvon pareiti tegali! Lietuva taptų įspausta tarp vokiškų žemių iš vakarų, šiaurės ir rytų pusės, o pietuose susidurtų su Lenkija, ir žinoma taptų pasmaugta... Tuomi pasitenkinti mes Lietuviai negalime. Mes reikalaujame Mažosios Lietuvos, beje Nemuno visos ištakos, prie ko juk ir Klaipėda priguli, o vakaruose siekiame iki Karaliaučiai; o antra — nežiurint į visokias kilpas, išmintingų politišku ir kitokiais atžvilgiais neatsisakyti nuo susidėjimo Lietuvos su Latvija. Man rodos, kad ateities parodys, jog mano nuo senai skelbiamoji Lietuvių - Latvių respublika tai buvo ir yra vienintelis mūsų tautą gelbstintis nuo žuties įrankis. Vokiečiai siulo Lietuviams išiegi į jurą per — na, spēkite kur! — o-gi per Rygą! Kurį miestą su aplinkinėmis salomis jie laisvu miestu padarys. Tad del Rygos gelbėjimo iš bado ir dėl Vokietijos sudrutinimo Kuršė mes turime netekti priegios prie Baltijos (Seka ant 7-to pusl.).

SANDAROS PROGRAMAS IR ĮSTATAI.

NUO ALT. SANDAROS CENTRO VALDYBOS.

Nors praėjus, 4-tas seimas priėmęs papildymus prie ALT. Sandaros konstitucijos, prisakė Centro Valdybai atspausdinti atskiroje knygotėje, tačiau šitas darbas iki šiolai dar neatliktas. Neatliktas delto, kad nuosavo organo klausimas trukdė įstatų atspausdinimą. Dabar-gi, kuomet organo klausimas galutinai išsirišo, pasirodo, kad įstatų atskiroje knygotėje spausdinti irgi negalima iki ateinančiam seimui. Mat įsigijus nuosavą organą, vėla pasidarė didelės spragos įstatuose, kurias ateinančias seimas būtinai turės užpildyti. Kuomet A. L. T. Sandaros seimas įvyks tik už kelių mėnesių, tad dabar spausdinti atskiroje knygotėje įstatus, žinant, kad po seimui vėla reikės spausdinti kita laida, būtų behekalingas pinigų eikvojimas.

Todel Centro Valdyba tuomi remdamosi nutarė įstatų nespausdinti atskiron knygotėn iki seimui.

Tačiau, kadangi kuopos ir šiaip abeina organizacijos tvarka reikalauja turėti po ranka organizacijos įstatus ir taisykles, todėl nutarta perleisti tur organą dabartiniai įstatai.

Pirmiausiai prašoma kuopų valdybų ir visų Sandaros narių, užlaikyti tuos "Sandaros" numerius kuriuose tilps įstatai, nes iki seimui prišeis jais pasivaduoti.

Toliau atkreipiame atydą Sandaros kuopų ir visų narių į dabartinius įstatus. Malonėkite atidžiai juos išstudijuoti ir matydami kokius ne-nuoseklusius arba trukumus, duokite sugestijas, pavidale kuopų nutarimų, kaip tas viskas pataisyti arba papildyti. Kuopų nutarimai įstatų reikale, privalo būti siunčiami Programo Komisijai mažiausiai bent 30 dienų prieš Seimą. (Seimas įvyks Lapkričio 28, 29 ir 30 dd. š. m.).

Taipgi šiūomi atkreipiame domą į gerb. Programos Komisijos narių, kad pasistengtų atlikti savo pareigas kuogeriausiai ir priduotų seimui pilnai sutvarkytą medžiagą įstatų pataisymams ir papildymams.

Varde A. L. T. Sandaros Centro Valdybos — S. E. Vitaitis, A. L. T. S. Prez.

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS PROGRAMA, ĮSTATAI IR VIDUTVARKĖ.

Priimta III-me seime spalį 19—22, 1916 2. Brooklyn, N. Y.

Papildyta IV-me seime Lapkričio 29, 30 ir Gruodžio 1, 1917 m., Brooklyn, N. Y.

Įžanga.
 Tautinio savistovumo bei demokratizmo idėjos lietuviuose gyvuoja iš senų senovės. Dar Lietuvos nepriklausomybės laikais ir vėliau, jau susijungus su Lenkija, lietuviai buvo tų idėjų platiniojai. Vėliau, ypač "Aušros" ir "Varpo" laikais bei Amerikoje nu "Lietuviškojo Balso" gadinys iki šių dienų j dar ryškiau ištryško, o Vilniaus seime 1905 m. apsirėišė konkretėje formoje, kokią aplinkybės daleido. Todel-gi, toms idėjoms toliau plėtotis ir įsteigėme Amerikos Lietuvių Tautinę Sandarą (Lithuanian National League of America).

SKYRIUS I. A. L. T. Sandaros principai.

1. A. L. T. Sandara — tai organizacija, kuri rūpinasi lietuvių politikos ir kultūros reikalais Amerikoje ir Lietuvoje.
2. Pirmiausia, augščiausiai ir vadovaujančiu A. L. T. S. idealu yra tautiško savistovumo palaikymas ir ėjimas prie plačiausių demokratybės principų.
3. Trokšdami mūsų tautai kuoplačiausios liuosybės, mes eisime visais tinkamais keliais prie etnografinės Lietuvos (su seimo vieta arba sostaine Vilniuje) savistovybės, kad mūsų tauta galėtų liuosai plėtotis ir pilnai apreikšti savo gyvenimą ir iškur galėtų spinduliuoti tyros lietuvišties dvasia į visas lietuvių tautos daleles, išblaškytas po visą pasaulį.
4. Politikos dirvoje dirbdami, pirmiausiai rūpinimės savo narius ir abelnai visus lietuvius vesti į išmintingą supratimą lietuvių tautiškos ir tarptautiškos politikos, kame remsimės demokratijos obalsiais.
5. Turėdami omenyje faktą, kad mūsų tautos žmonės išpažįsta įvairius tikėjimus, mes tautininkai — demokratai, pagerbdami kiekviena, išreikiame visiems tikėjimams ir sąžinės įsitikinimams tolerantiskumą. Suprasdami tikėjimą, kaip privatine ir individualie kiekvieno žmogaus nuosavybę, kurio, be skriaudės, negalima antmesti kitų pažiūrų žmonėms, mes geidžiame laikyti tikėjimą nuošaliai politiško veikimo, — kaip tai yra daroma Amerikos Suvienytose Valstijose ir kai-kuriose kitose viešpatystėse.
6. Ekonominiai-socialiuose klausimuose mes vadovausimės demokratybės principais ir užreikiame, jogei kiekvienas žmogus privalo turėti pilnutėlę liuosybę naudoties gyvenimo progomis, kurios nesipriešina šalies įstatymams. Su tuom pačiu mes atmetame senovinį principą, kuris leidžia tautoje egzistuoti kokiems-nors labiau privilegijuotiems luomams. Ir todel, pakėlimui mūsų žmonių ekonominio gerbuvio, mes remsime tokią socialio gyvenimo reformą, kurios teiktų kiekvienai vienutei ir podragu visai tautai arba kraštui daugiausiai gerovės.

Tarpe tokių remtinų reformų čionai pažymime sekančias: —

- (a) Priverstino mokiniom — kaip generalės, taip ir specialės rūšies (pastarajame besivadovaujant mokinio palinkimais) įvedimas;
- (b) Maximum darbo dienos ir ilgumo ir minimum užmokesnio nustatymas;
- (c) Vaikų ir moterų sveikatos apsaugojimas;
- (d) Visuomenės lėšomis apdraudimas nuo ligų, senatvės, sužeidimų, bedarbės;
- (e) Racionalis žemės klausimo išrišimas;
- (f) Aptautinimas (nacionalizacija) ir apmierendumas, kurį Centro Valdyba paduoda ir

paskui užtvirtina bei vykina. stinimas (municipalizacija) visuomenės naudojimą įstaigų ar ukio šakų, k. a. miškų, ežerų, geležkelių ir kitų šviesos ir jėgos šaltinių bei susinešimo įrankių;

(g) Progresyvv mokesnių sistema nuo turto, pajamų, pelno ir palaikų;

(h) Laipsniškas panaikinimas netiesiųjų mokesnių nuo visuomenės vartojamųjų dalykų;

(i) Tarpe darbdavių ir darbininkų kilę nesuipratimai turi būti rišami arbitracijos keliu; šito veikia negalint atsiekti, mes pripažįstame liuosybę streikų.

7. Pamatinuose šalies įstatymuose mes matome sekančius butiniausius privalumus:

(a) Pilna lygybė prieš įstatymus visų gyventojų, neskiriant nei rasės, nei tautos, nei tikybos, nei kilmės, nei lyties;

(b) Sąžinės, spaudos, žodžio, susirinkimų ir susidraugavimų laisvė;

(c) Demokratiškas valstybės, taip ir visuomenės draugovių sutvarkymas su lygiu, tiesiu ir slaptu balsavimu visų pilnamečių ir pilnateisių gyventojų — vyrų ir moterų.

8. Svetimos kilmės žmonių teisės privalo būti lygios su visos valstybės gyventojų teisėmis ir jų skirtingieji kultūros bei dvasios reikalavimai patenkinaama proporcionaliai sulgy jų skaičiaus.

9. Kiekviena tauta privalo turėti teisę spręsti apie savo likimą ir vidurinį sutvarkymą.

10. Tautų ir valstybių nesuipratimai privalo būti rišami ne karės keliu, bet arbitracijos teismu.

Tai yra pamatiniai A. L. T. Sandaros principai. Negalima jais, žinoma, visko uždengti. Vienas pamatinis dalykas, tečiau, čionai aiškus — tai tas, kas mus svarbiausiai rūpi: — tautos liutuvišties palaikymas, žmonių gerbuvio pakėlimas ir demokratybės auklėjimas. Tame mūsų organizacijai lemta daug atsiekti, — ir štai kaip ji tame darbuosis:

SKYRIUS II. Veikimo pamatai.

1. Platins tarpe Amerikos lietuvių tautiškaipolitišką susipratimą raštu ir žodžiu, taipgi stengsis palaikyti kuortimaušius ryšius su tėvyne.

2. Kels kulturinį ir medžiaginį lietuvių padėjimą visais galimais budais.

3. Steigs įvairios rūšies mokyklas, knygynus; leis raštus, rengs paskaitas ir prakalbas; uždės kursus ir tt.

4. Rūpinsis priaugančio jaunimo švietimu ir sveikata; stengsis padėti ir susėlpti neturtinga, bet talentinga, mokslus einančią jaunuomenę.

5. Rems visus darbus ir sumanymus, kurie tik gali būti naudingi lietuvių tautai ir A. L. T. Sandarai.

SKYRIUS III. A. L. T. S. Organizacijos pamatai.

1. A. L. T. S. nariu gali būti kiekvienas lietuvis bei lietuvi, delei kriminališku prasižengimų nenustojusie savo teisii.

2. Kandidatus priima kuopų valdybos, patvirtina visuotini susirinkimai. Už prasikaltimus nariai tauti esti suspenduoti kuopų arba Centro Valdybos 2/3-daliais balsų nutarimu, o galutinai prašalinti gali tik visuotini susirinkimai 2/3-daliais balsų.

3. Penki ar daugiau A. L. T. S. nariai gali sudaryti kuopą.

SKYRIUS IV. A. L. T. Sandaros Seimai.

1. A. L. T. Sandaros metiniai Seimai buna laikomi rudens metu.

2. Paprastiesiems metiniams seimams vieta paskiria paskutinis seimas, o laiką parenka Centro Valdyba.

3. Seimas skaitosi pilnateisiu, jeigu dalyvauja bent 1/4 atstovų nuo gerame stovyje esančių kuopų.

Nepaprastas Seimas.

4. Ypatingiems reikalams iškilus, Centro Valdyba turi teisę susaukti nepaprastą seimą.

5. Jeigu Centro Valdyba nepaprasto seimo šaukti nenorėtu, tai Kontrolės Komisija turi teisę tą padaryti arba trečdalis visų pilnateisių narių.

Seimo atstovai.

6. Seiman kiekviena kuopa siunčia po vieną delegatą nuo kuopos ir po vieną delegatą nuo kiekvienų 50 narių (trupinius nuo 25 narių skaitosi už 50 narių).

Seimo galybė.

7. Augščiausia A. L. T. S. valdžia yra kuopų atstovų susivaižavimas-seimas, kuris turi būti laikomas bent syki į metus.

8. Seimas užtvirtina referendumu priimtus programo bei konstitucijos punktus, kaip ištisai, taip ir įvairius priedus bei pataisymus.

9. Seimas matydamas kokį-nors klausimą, nors referendumu priimta, bet griežtai priešingą A. L. T. Sandaros konstitucijai, gali tokį klausimą arba pilnai arba dalimi atidėti laikinai į šalį ir pačiame seime tą dalyką išrišti.

10. Seimas apsarvato smatą ir nustato planą busimam veikimui. Nutarimams-gi gyveniman įkunyti, užtvirtina referendumu išrinktą Centro Valdybą iš 5 žmonių: Prezidento, Vice-Prezidento, Susinešimų Sekretoriaus, Finansų Sekretoriau ir Iždininko.

11. Šalip Centro Valdybos, seimas išrenka nuolatines iš trijų ypatų komisijas:

- 1) Programos Komisija,
- 2) Teismo Komisija,
- 3) Kontrolės Komisija,
- 4) Apšvietos Komisija.

12. Taipgi seimuose gali būti renkama komisijos specialiams reikalams aprupinti.

SKYRIUS V. Referendumas.

1. A. L. T. Sandara vartoja referendumą prietikiuose:

- (a) rinkimui Centro Valdybos;
- (b) priėmimui programo bei konstitucijos, kaip ištisai, taip ir įvairių priedų bei pataisymų.

2. Kiekvieną iš viršų minėtųjų sryčių klausimą, referendumu priimta, sekantis A. L. T. Sandaros seimas turi užtvirtinti.

3. Iškilus kokiam-nors naujam ir svarbiam reikalui, kurio nei Centro Valdyba gali išrišti ir kurio negalima seimui atidėti, taip-gi vartojama

SKYRIUS VI. Centralinė Valdyba.

1. Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Centro Valdyba susidaro iš šių viršininkų: Prezidentas, Vice-Prezidentas, Susinešimų Sekretorius, Iždo Sekretorius, Iždininkas.

2. Sekantį viršininkai yra renkami referendumu ir seimo užtvirtinami: Prezidentas, Vice-Prezidentas, Susinešimų Sekretorius, Iždo Sekretorius ir Iždininkas.

3. Centro Valdybos nuožiuroje yra pasamdyti laikina generalj organizatorių ten, kur tokis būtų reikalingas.

4. Viršininkai renkameji per referendumą buna nominuojami po tris kandidatus ir išrenkami per referendumą prieš seimą mažiausiai už vieno mėnesio laiko, o seimas naujai išrinktą Centro Valdybą užtvirtina.

5. Jeigu delei kokių-nors priežasčių pasilieka apleista vieta bent vieno viršininko referendumu išrinkto, tuomet tą vietą užima iki sekančių rinkimų sekantis kandidatas nuo pereinajo referendumo.

SKYRIUS VII. Bendroji Centro Valdybos Tvarka.

1. Sekantieji Centro Valdybos nariai: Prezidentas, Iždo Sekretorius, ir Iždininkas turi būti šios šalies piliečiai.

2. Centro Valdybos nariai užima savo tarnystės vietas Sandaroje nuo naujų metų.

3. Vyriausii iniciativa Centro Valdyboje turi išeiti iš Prezidento; tačiau įvairius sumanymus gali paduoti ir kiti. C. V. nariai, bet jie būtinai privalo būti intekti Prezidentui, neliečiant Susinešimų Sekretoriaus; tik kuopų sumanymai turi būti siunčiami Prezidentui per Susinešimų Sekretorių.

4. Krivulių eilė turi būti visuomet pradėta nuo Prezidento su jo tariamuoju parašu. Krivulių eilė Centro Valdyboje turi sekančią tvarką: Prezidentas, Vice-Prezidentas, Susinešimų Sekretorius, Iždo Sekretorius ir Iždininkas. Krivulė turi pagrįžti pas Prezidentą, kuris perduoda Susinešimų Sekretoriui ją suredaguoti ir paskelbti organan. Kiekviena krivulė turi būti numeriuota iš eilės pradendant nuo pirmosios kaip C. V. užima vietą.

5. Jokių algų Centro Valdybos nariai sau negali pasiskirti. Jeigu buna kokios algos, tai tos buna per pirmesnį seimą paskirtos.

6. Visokie išmokėjimai organizacijos reikaluose turi būti per visą Centro Valdybą didžiūmą balsų nutarti (didžiūmą balsų Centro Valdyboje yra gaunama vienu balsu viršaus už įnešimą).

SKYRIUS VIII. Centro Valdybos Pareigos.

1. Prezidentas. — Jisai veda visą organizacijos tvarką ir prižiuri, kad visi Centro Valdybos apskričių bei kuopų darbai būtų taikomi sulgy programos ir konstitucijos. Vidurinės pareigos jo yra sekančios:

- (a) užlaiko ALTS. antspauda,
- (b) atidaro seimą,
- (c) sušaukia Centro Valdybos posėdžius, taipgi, ddeliam reikalui iškilus, su Centro Valdyba pasitaręs, sušaukia nepaprastą organizacijos seimą,

(d) užlaiko čarterių blankas, priima pranešimus apie naujų kuopų susitvėrimą ir, per Susinešimų Sekretorių jas užrekorduoja, paskirdamas numerius,

(e) priima sumanymus C. V-bos krivulėms ir visos organizacijos referendumams,

(f) paskelbia, per Susinešimų Sekretorių, visų krivulių ir referendumų pasekmes,

(g) primena kitiems C. V. nariams jų pareigas,

(h) reikalau iškilus, paskiria įvairias komisijas,

(i) visos kitos smulkesnės pareigos, kurios remiasi A. L. T. Sandaros programos ir konstitucijos.

2. Vice-Prezidentas. — Jisai yra pavaduotoju Prezidento. Įvairiuose atsitikimuose, kuomet Prezidentas negali kurios nors savo pareigos atlikti, paveda tatai Vice-Prezidentui. Apart to, Vice-Prezidentas yra pirmininku visų nuolatinių ir laikinųjų komisijų, kurių tarimuose ir posėdžiuose turi butinai dalyvauti.

3. Susnešimų Sekretorius. — Vyriausia jo užduotis yra — vesti visą raštiskąjį darbą kaip tarpe Centro Valdybos narių, taip ir tarpe kuopų bei Centro Valdybos. Visokie Prezidento pranešimai, jeigu jis patsai to neparšo, yra pavedami atlikti Susinešimų Sekretoriui. Tarpe jo pareigų yra:

- (a) užlaikyti organizacijos kuopų surašą ir jų adresus;
- (b) vesti su kuopomis susirašinėjimus organizacijos reikaluose;
- (c) išsiuntinėti kuopoms Prezidento pranešimus ir įvairius aplinkraščius;
- (d) Prezidentui įsakius, sutvarkyti Centro Valdybai krivules;
- (f) vesti visus susirašinėjimus su kitomis lietuvių ir svetimtaučių organizacijomis;
- (g) kiekvieno Centro Valdybos posėdžio nutarimus užrašyti į tam tikrą protokolų knygą, kurią jisai užlaiko savo globoje;
- (h) viršų minėtus nutarimus priruošti spaudai ir perduoti tą į organą:
- (i) jisai užlaiko Seimo protokolų knygą;
- (j) užlaiko A. L. T. Sandaros archyvą. Šitame ju priedermė yra — turėti savo globoje A. L. T. S. archyvą ir saugiai laikyti visus svarbesnius dokumentus, pagal tam tikrą archivo katalogą. Jokis dokumentas nei iš jo nuorašas negali būti iš archivo niekam išduodamas be raštisko paliepmo nuo Sandaros Prezidento.

4. Iždo Sekretorius. — Visi kuopų ir pavienių mokesčiai, taipgi įvairi pininginiai ir turtų inėjimai bei išmokėjimai yra Iždo Sekretoriaus vedami tam tikrose knygoose;

(b) pas jį buna sudėta visoki A. L. T. S. spaudiniai ir jo pareiga yra tą viską, reikalaujant Centro Valdybos nariams, kuopoms ar pavieniams, tatai išsiuntinėti ir laikyti išsiuntinėtų daiktų surašą;

(Pabaiga bus.)

A.L.T. Sandaros Reikalai.

DEL NARIŲ KLAUSIMO.

Kuomet rimtu pamatu prasi-dėjo organizuoti partija, tai turi būti rimtai aptarti ir visi dalykai, kurie tik atsiranda ne visai aiškiais arba ir nesupran-tamais.

Nuo gegužės 1 d. 1918 m. pas-mumi įėjo naujų mokesčių įs-tatymas, kurį yra leides pasku-tinis ALTS. seimas padaryti C. Valdybai, o referendumas dar užtvirtino ir sustiprino tą sei-mo nuarimą. Tat-gi nuo gegu-žio 1 d. 1918 m. mokesčiai pas-mumi yra šokia: mėnesinė mo-kestis 25 c., iš kurios 5 c. palie-ka kuopos reikalams, o 20 c. ei-na Centran organo palaikymui, leidimui nygų ir tp. Žodžiu iš-tų visų pinigų jau turi būti ap-mokėti visi mūsų organizacijos iškačiai, koki tik yra pasidare. Beto, įstojimo mokesties kiek-vienas narys moka 25 c.

Pirm to buvo daug mažesnė mokesčiai. Šitoji mokesčiai to-del pasikėlė, kad nariams yra siuntinėjamas jau dykai organas organizacijos.

Ir nuo gegužio 1 d. nariai yra tik tas žmogus, kuris jau tuos mokesčius apsimokėjęs yra. Tie žmonės, kurie tokių mokesčių nėra užsimokėję tai dar nėra ir nariais šios organizacijos arba, kaip C. Valdyba yra nutarus, kad jie yra tik patariantieji nariai vietos kuopos reikaluose, bet organizacijoje neturi spren-džiomojo balso.

Šitąjį mūsų pranešimą turė-tų įsitęmyti visi mūsų organi-zacijos žmonės, kad dabar organi-zacijos nariu yra tik tie su pil-nomis teisėmis, kurie yra apsi-mokėję mokesčiai.

Reikia čia dar priminti tiems mūsų draugams, kuriems rupi Sandaros gyvavimas ir kurie taip daug apie ją kalba, kad pirm to pataptų pilnateisiais nariais, nes tik tuomet jie gali ir turi teisę kalbėti rūpintis organi-zacijos gerove. Šiaip-gi ne nariams rūpinantės mūsų organi-zacija, mes esame dėkingi, bet jų patarimų mes negalime į-kunyti, nes kad geri patarimai į-sikunytų, tai reikalinga, kad sumanytojai būtų jų vykdyto-jai.

Kaslink buvusių narių tik tuomet, kuomet buvo mokama po dešimtuką į mėnesį, dar mes manome ir tai, kad jie tuomet taipgi buvo ne širdingi nariai ir organizacijos labas mažai apė-jo ir, žinoma, dabar apeina, kad neužsimoka, todėl ir jų rūpin-masis, mums rodo dažnai blogo-mis mintimis iš užpakalio parem-tas.

Todel, draugai sandariečiai, kuriems ši organizacija rupi, pri-valo kuogreičiausia atnaujinti visas mokesčiai ir tuojau siųsti į Centrą šiuo adresu:

"SANDARA",

366 w. Broadway,

So. Boston, Mass.

P. S. Mokestis, prenumeratą ir t.p. piniginius reikalais reik-ia kreiptis tiesiog augščiaiu pa-rodytu adresu, pažymint Admin-istracijai. Tuo adresu ir su tuo pažymėjimu reikia taip-pat klausti ir adresu permainos ar-ba apie negavimą laikraščio.

Korespondencijos ir įvairūs raštai, kurie siunčiami, kad būtų įdėti į laikraštį ir tp. turi būti pasiųsti augščiaiu minėtu adre-su pažymint Redakcijai. Ger-biamieji, Redakcija ir Adminis-tracija nėra tas pat, bet dvi atskiros įstaigos, tik vienoje vietoje.

KURIUO KELIU?

"Sandaros" 25 num. J. S. J. nurodęs du keliu iš kurių vienas minamas nepastovių žmonių,

silpno budo, menkos dvasios ir daugeliui yra patogesnis, o an-tras kelias, tai kelias erškeičiais nuklotas, tai keles per klampy-nes, per pelkes dar visai naujas keles. Tuo keliu einant visi uja, persekioja, trukdo baisiausia, kankina. Tai skyrimas naujo ke-lio, ėjimas prie naujų gyvenimo salų, vedimas žmonijos prie jcs tikslo, auklėjimas demokratinės minties ir išvedimas žmonijos iš vergijos rupi tuo keliu einau-tiems. To kelio pirmu skinėju, demokratinės minties, minties pirmu apreiškėju yra daktaras Jonas Šliupas. Tai mūsų demokr-rijos Možė, kaip Dr. J. Basa-navičius Možė lietuvių. Kad sunkus tas naujas kelias — nie-kam nepaslaptis, kad tuo nauju skinamu keliu ėjimas prie de-mokratinės Lietuvos Respubli-kos daug pinklių sutinkame — vėla nepaslaptis. Ir gerb. J. S. J. nurodęs sunkumus, lyg tarytum pabauginimui klausia:

— Kurio keliu mes einame? Juk dvieji keliai kartu negalima eiti ir reikia vieną pasirinkti. Kurį iš tų kelių rink-tis? Ar imti tą lengvesnįjį ke-lią?, kuris tiek vargo mums ne-lemia, ar imti tą sunkųjį ke-lią, vargo kelią, kuriuo ant kiek-vieno žingsnio patinki persekio-jimus, kiekvieną žingsnį turi sau pataisyti, pirm savęs bruz-gas, dygys ir kitas kliūtis pra-šalinti, kuriuo einant darbo ir begalinio triuso tiek daug reikia padėti, kuriuo einant nuovargis kankina ir giltinės actumas daž-nai šaldo jausmus, kuriuo ei-nant tiek aukų jau krete.

Ar mums eiti ir aukautis, ar mums cimpinėti jau kitų prak-sintais takeliais?

Tad kur eiti? Kur mus veda? Broliai ir seseris, dabar atsakymė aiškiai, kada pradėda-me Sandarą organizuoti, ku-riuo keliu turime eiti? Ar D-ro J. Šliupo skinamu, ar kitų gai-valų išsklotais keliukais. Kurio? Čia norėčiau atsaką Jumi, gerbiamieji, duoti, kuriuo keliu mano mintis rodo eiti ir kuriuo keliu mes daugiau naudotės neš-tume mūsų tautai ir visam pa-sauliui.

Atminkite, kad progresas tai naujai skinamuju keliu tik ap-sireiškia. Nėra tenai progreso, kur tik cimbinejama jau kitų nudirbtais kelias, nėra progreso, kur senovės stabams tik maldos tveriamos, nėra tenai progreso, kur karščiavimas ir užuolankos daromos gyvenime, bet progresas tenai, kur nuolatos dirba-ma prie skinimo naujo kelio be užuolankų, kur jis grindžiamas tvirtu bruku puikiausių minčių ir kur veda veikėjai kilčiausių idėjų. Nuo to kelio kiti šun-kelias stato, kiti pakeles apdir-ba, kiti juo gožinėja, dangsty-damiesi nudirbėju darbu ir šluo-stydami saulės kaitros išspau-stą prakaitą, išduodami jį už dar be ištriškusių kruvinąjį prakai-tą. Ir žmonijai ir progresui ir tautai anas naujai statomas ke-lies naudingas ir tik prie jo dar-bininkai bedirba skaitomi mūsų garbingais darbininkais. Kiti įvairiai vadinami. Tik prie pir-mųjų darbo linijų bedirbant gar-bė teuzpelnoma, tenai tik pajau-timas prakilnumo darbo tepe-jaučiamas, tenai tik įkvėpimas randasi, tenai tik prakilnios si-los tebstovi.

Ir aš norėčiau tenai būti. Velyk vieną valandą gyventi, tose pirmose prakilnų darbinin-kų eilėse, o ne visą amžių švink-ti užpakalinėse, labai skambio-se, bet darbu tuščiose rinkose, kur pirkliaujama visais padorn-iais, kur viskas tik ant lupų pa-

lieka, kur skambios frazės be darbu.

Ir man, sakau, velyk vieną valandėlę pagyventi tarpe tos pirmos eilės darbininkų, tų tyryjų mūsų darbininkų, idca-lių darbininkų, gal tylųjų darbi-ninkų....

Ir mes sandariečiai, mes jau-nuomenė, jaunųjų pajiegy šaltis-nis stokime į tą pirmas eiles. Sakiau jose varginga, bet kaip ten prakilnu, kaip ten gražu, dora, kiek ten pasišventtimo... Ir vely man ten vieną krumokš-lį išrauti, vely tenai vieną-ki-tą plytą į kelią įdėti, vely tenai vieną griovį užkasti, kas gyven-i-mi reikštų daugiau negu amžį kasioti pakelėse, perdirbinėti at-liktus darbus....

Tad mes, jaunuomenė, imki-mės sau už tikslo būti tose pir-mose eilėse mūsų darbininkų, jiems prigelbėti, didinti jų armi-ja, kad jos frontą ištiesus nuo ilgiausia, kad kelią išgrindus kuoplačiausia, kad juo galėtų ei-ti kuodidžiausia dalis mūsų tau-tos.

Čia tai prakilnus darbas! Bet jam atlikti reikia pasiš-ventimo, ištvermės, pasiryžimo, nusisprendimo, didelės valios. Auklėkimės tai savyje, mokin-damiesi iš mūsų mokytojų, kaip Dr. J. Šliupo, Dr. V. Kudirkos, Dr. J. Basanavičiaus ir šimtų ki-tų.

Ir tu, "Sandara", gelbėk mums eiti tenai, nes su tavo pa-gelba mes išsiauklėsime tą stiprybę ir darsiisime prie mūsų pirmųjų eilių darbininkų!

Tad, jaunuomenė, arčiau fronto! Į darbą, į sunkųjį kelią einame!

K. Pipiras.

Iš Kuopų Gyvenimo.

Iš. N. ANGL. APSKRIČIO VEIKIMO.

Reikia mums darbo, jo daug reikia. Kalbų tebusi užtekti-nai; dabar darbo! Ir N. Angl. Apskritis mano kaip šią vasarą, tuo labiau ateinantį rudenį ir žiemą kuodaugiausia pasidar-buoti.

Vasarą nebekokis tenai dar-bas su prakalbomis, paskaitomis Žmonės tyro oro pasilgę, jau bė-ga į laukus. Ir mūsų, N. Angl. Apskritis, juos nori pasekti te-nai. Tad šią vasarą pereitas N. A. Ap. suvažiavimas yra nuta-ręs parengti daugybę piknikų, įvairiose vietose: Norwoode, Montelloje, Lawrence Worcestery ir dar kitur. Beveik visur yra parinkti komitetai arba pa-liekta kuopoms veikti. Tat šiuo-mi atkreipiame visų domą, ku-rie mano tik parengti piknikus, kad tuojau juos pradėtų rengti, susinešdami del laiko su gerb. K. Jurgeliunu, 366 W. Broadway, So. Boston, Mass. Kur komitetai buvo apskričio suva-žiavime išrinkti, kad jie tuojau imtųsi dirbti. Taigi dirbti Worcesteryje yra apsičmęs g. M. Dulke, Montelloje g. J. Balionis, Lawrence, — vietinė ku-opa, Norwoode, — gerb. J. Pėža. Draugai ir kuopos, sukruksime darbuotis vasaros metu, nes nau-skime, nes tik darbe išganymas mūsų ir per darbą mes suorga-nizuosime mūsų tvirtą partiją.

Vasaros laiku dirbkime visi kaip vienas laukuose (piknik-kuose, gegužinėse ir t.p.), žie-mos laiku eikime dirbti į sales, rengdami prakalbas, paskaitas ir tt.

Bet stokime visi greitai prie darbo ir dirbkime visiems nau-dingą ir dabar reikalingą darbą.

N. A. Sandarietis.

LAWRENCE, MASS.

Susirinkimas ALT. Sanda-ros 12 kuopos bus Liepos 7 d. š. m. A. Ramanausko krautuvė 3 val. po pietų. Visi nariai bū-tinai turi ateiti ir naujų atvesti

prirašyti. Apart Sandaros rei-ka-lų bus šiaip politiškių pasikal-bėjimų apie mūsų ir Lietuvos reikalus. Ir pašaliniai gali atei-ti pasiklaudyti.

J. Zukauskas, sekr.

Iš ALTS. 18 kp. GYVAVIMO CLEVELAND, OHIO.

ALTS. 18 kp. savo mėnesinia-me susirinkime birželio mėnesy-je, nutarė prašalinti iš kuopos A. Šmigelską, paskelbiant orga-ne, užtai, kad jis pasisavino šios kuopos nutarimų knygas ir jas neatiduoda.

Ši kuopa linki visiems ALTS. veikėjams sušvelnyti savitarpini-us nesuspriatus ir bendrai veikti vidurinės srovės gro-vei, kadangi varinėjant intri-gas, mūsų spēkos sustiprēt ne-gali. Turime užteiktinai išlau-kinių priešų, kairėje ir dešinėje, tad nėra reikalo priešų įieškoti tarpe savųjų.

Mūs kuopa kiek sumažėjo nariais, nes jauni vyrai šaukia-ma kariuomenėn. Vienok pa-šauktųjų vietas užpildo nauji; Geg. mėnesyje prisirašė 7 nau-ji nariai, Birž. mėnesyje irgi tiek. Butų gerai, kad mūsų ko-lioniją pasektų ir kitur gyvuojančios kuopos.

Ką veikia tos kuopos, kurios pradžioje ALTS. gyvavimo, Cen-tru valdyboje registravosi sau rezervuotus numerius, net pir-ma susitvėrimo (Chicago)? Ko-dėl jų nesigirdi? Nejaugi tik rezervuotais numeriais džiau-giasi. Darbo reikia, darbo. Orga-ną susilaukėme, tai žinokime, kad jo palaikymui reikia pinigų.

Kviečiame tautinės idėjos lietuvius, gyvenančius Clevelan-de, kuodaugiausia rašytiš prie ALTS. 18 kuopos. Ateikite į susirinkimus ir prisirašykite. Susirinkimai atsibūva kiekviename mėnesio, Goodrich kambariuose, prie E. 31 gatvės (arti Superia ave.).

Valdyba.

Iš ALTS. 7-tos kp. VEIKIMO.

Birželio 20 d. Lietuvių svetai-nėje buvo ALTS. kp. susirinki-mas. Pribuvo suvirš 20 narių. Buvo tartasi ir nutarimai daro-ma daugiausia paliečiant vietos reikalus.

1) Nutarta peržiūrėti kuopos knygas ir tam atlikti pavesta St. Mockui, Vileišiui ir Sirbikui.

2) Gerb. St. Mockui rezigna-vus del visiems žinomų prieža-sčių (laikiniai tik pasitraukė iš vietos) iš fin. sekretoriaus vie-tos, jo vieton išrinktas g. K. Sirbikas.

3) Į gerb. Dr. J. Šliupo prakalbas nutarta imti įžangos 15c.

4) Liet. Neprigulmybės Fon-do skyrius, lyg šiol veikęs paski-rai nuo Sandaros kuopos, nuta-rta sulieti su kuopa, užtvirtinant tą patį jo komitetą veikti tame toliau. LNF. Komitetą sudaro: gg. K. Jurgeliunas, S. Norku-nas, St. Mockus.

5) Išrinktas visam laikui par-davinėti knygas baliuose ir šiaip vakaruose, platinti laikraštį (or-ganą) g. Bolys; Biekša ir A. Mockevičius jam išrinkti prigel-bėti.

6) Laikė Dr. J. Šliupo prakal-bų darbuotis išrinkti: K. Vilei-šis prie pardavinėjimo įžangos tikietų, J. Palionis prie atininė-jimo įžangos tikietų.

7) Saleje prirašinėti naujus narius prie Sandaros dar sekre-toriams, K. Sirbikui ir V. Rač-kauskui darinkta pagelbon J. Pečiulis ir Mockapetris.

8) Nutarta išskolektuoti visu užsilikusias mokesčiai ir tas dar-bas pavesta atlikti sekretoriams.

9) Nutarta susirinkimai lai-kyti reguliariai kas mėnesis ir laikyti kiekvieno mėnesio an-trąją seredą.

10) Nutarta paduoti į organą tekstą pranešimo kuopos susi-rinkimo, kuris ir turėtų but ant

visados spausdinamas organe.

11) Kuopos korespondentu iš-rinktas g. Biekša.

12) St. Mockus, fin. sekret., pranešė, kad g. J. Lekavičius, jureivis S. V. laivijos prisuntė iš Francijos visą narystės mo-kestį ir išreiškė norą pasilikti mūsų kuopoje, velydamas vidu-rinei srovei kuogreičiausio pasi-sekimo. Nutarta vardu kuopos pasiųsti draugui J. Lekavičiui padėkos laišką už jo neužmirši-mą mūsų darbų ir už rėmimą jų.

13) Nutarta sekantis susi-rinkimas šaukti per atvirutes, kad greičiau užvedus nariuose palinkimą kuoskaitmeningiau-siai lankytis susirinkimuose.

14) Nutarta mokėti į N. A. Apskritį po 10 c. nuo nario me-tams ir visi esantieji nariai užsimokėjo. Nuo nebuvusųjų nu-tarta vėliaus išjieškoti mo-kestis.

15) Nutarta iš izdo užmokėti neužsimokėjusių į N. A. Aps-kritį mokesčiai.

16) Narių pilnai užsimokėju-sių turima 60 suvirš, o tiek pat yra dar neužsimokėjusių, ku-rie užsimokės greitoje ateityje. Šiame susirinkime prisirašė ke-letas naujų narių.

17) Nutarta prisidėti prie dien-raščio steigimo Chicagoje ir papirkti vieną šerą. Bet tuom raginama ir chicagiečiai prisid-ėti prie ALTS. organo išpirki-mo. Jeigu Chicagiečiai prisid-ėtų, tai dar daugelis ir N. An-gl. sandariečių ir 7-tos kp. nari-rių tuojau papirkty šerų.

18) Kalbėtasi apie rengimąsi prie ALT. Sandaros seimo, kuų nuskyrė C. Valdyba ant lapkri-čio 28, 29 ir 30 dd. Bet kuopa nutarė kreiptis į C. V. prašyda-ma iškeisti dienas ir ankščiaiu bent mėnesį šaukti suvažiavima nes tos dienos yra užimtos vie-tos dr-jų baliais ir pramogomis, tad šeiminkams nebebutų ga-lima nieko ypatingo parengti, nes tas dienas rengiama tų d-jų kurios lemia tautinį judė-jimą ir yra išgyvenės įprotis nekenkti vieni kitiems. Komite-tan išrinkti: S. Norkunas ir A. Mockevičius.

19) Nutarta ir kreiptis prie "Gabijs" ir gerb. M. Petrausko, kad seimo laiku pastatytų ope-retę. Kai-kurie nariai pranešė, kad gerb. kompozitorius R. Petrauskas jau pradėjęs ru-pintis tuom dalyku ir tuojau, pa-prašius, "Gabijs" pradėtų dir-bti. Nutarta pakvietaim tuojau padaryti. Tą atlikti pavesta va-dybai.

Tartasi dar apie daugelį kitų dalykų ir ypač apie organizavi-mą naujų kuopų. Žadama suor-ganizuoti greitai laiku keletą naujų kuopų.

Susirinkimas užsadarė vėlai dideliame entuziazme.

Užrašytojas.

LIETUVOS NEPRIGULMYBĖS FONDO AŤSKAITA.

Nuo 4 d. geg. ir 1 d. birž., 1918 m. IPLAUKĖ:

Baltimore, Md., inž. T. Naruše-čiaus ir kun. J. Zilinskio prakalbose, 13 d. sausio, prisijusta per Am. Liet. Centralj Komitetą 77.07

Newark, N. J., per A. Žiugžda ir M. Triuską: 16 d. kovo, J. Kralikaus-kas prakalbose surinko \$4.25; SLA. 245 kp. susirinkime 14 d. balandžio — 4.50; SLA. 245 kp. iš savo iz do — 10.00; TMD. 41 kp. iš savo izdo — 10.00; viso labo 28.75

Newark, N. J., LNF. Skyrius, ba-landžio 23 d., prisirašė sekantie nariai: p rie "1,000 po 10 dol. — tai yra po 1 dol. į mėnesį — A. Žiugžda, J. Kralikauskas, V. K. Puodžiūnas; pasi-žadėjo mokėti po 50 c. kas mėnuo — K. Kasakaitis ir M. Triuska; po 25 c. į mėnesį — S. Adomaitis ir J. Kati-lius, viso 4.50

Plains, Pa., prisirašė prie "1,000 po 10.00" Bern. Kondratavičius (per J. Kazakevičių) 10.00

Amsterdam, N. Y., J. O. Širvydo prakalbose, surengtose, TMD. 144 kp., 12 d. gegužės. Aukavo: po 1.00: J. J. Urbelis, A. J. Lukšis, K. Inčiū-ras, A. Čekanavičius, V. Petrila, A. Rapšys, V. Vaičiūniene, P. Sargelis, J. Aleksandravičius, J. Vasiliauskas,

K. Grinius, J. Gaska, R. Juozapaitis ir A. Butkus; smulkių aukų 18.42. Atitraukus persiuntimui 22 c., viso 32.20.

Camp Devens, Ayer, Mass.: mėne-sinė mokesčiai nuo kareivių: Pr. Tiški-nas — 2.00; Jos. Butnoris — 1.00; Vincas Zuvišas (prisizada mokėti po 1.00 kas mėnuo, t. y. prisirašo prie "1,000 po 10" — 1.00; viso labo 4.00

Baltimore, Mm., Lietuvių Aukų Klubas, išvažiavime 12 d. gegužės; prisuntė p. P. Norkus, Po 1.00 aukavo: J. Ivaškevičius, A. Šidlauskas, J. Miliunaitis, P. Masilionis, P. Lekavi-čius, A. Jakaitis, J. Kurlis, A. Kebe-lis, J. A. Naikus, M. Sulca, J. Kve-dera, D. Venslova, A. Padvarskis, A. Metelis, P. Dainauskas, J. Mačiulaitis, A. Galinauskas, J. T. Galinaitis, J. Au-genskis, J. Aleknavičius, V. Aleknavi-čius, K. Balinskas, J. Alyta, S. Leva-navičius, A. Mažeika, ir J. Vičkaitis; po 50 c.: E. Kriškūnas, M. Bludzius, A. Janušis, K. Deltuva, M. Vičiūni-ene, J. Vičiūnas, V. Bendoravičius, J. Juočys, V. Lauzauskienė, A. Brazaus-kas, Dr. A. Želvys, C. Howish, P. Nar-jauskas, A. Pautienius, S. Makaras, A. Karsokas, J. Jankauskas, J. Paul-ionis, P. Mockevičius, A. Venskaitis, J. Šakalys, K. Dekinis, V. Bielys, A. Zaliagiris, M. Petinis, A. Ambrazi-čius, V. Luiza, J. Augaitis, A. Buč-nys, J. Marcinkevičius, J. Kazakevi-čius, J. Čepaitis, P. Naklasas, S. Meš-kyis, ir B. Mezveckas. Smulkių — 12-75; viso 57.75

So. Chicago, Ill.: SLA. 74 kuopos narių mėnesinė mokesčiai, prisuntė P. Simaitis 4.80

Ambridge, Pa.: pelnas nuo pasilin-ksminimo, surengto SLA. 169 ir A. P. LA. 12 kuopų, prisijusta per B. Gram-bą. Aukavo A. PLA. 12 kp. — 25.00; SLA. 169 kp. — 5.00; po 1.00: A. Gramba, B. Gramba ir J. Mockus; 75 c. — K. Geužis; po 50 c.: J. Kas-paravičius, M. Varsevičius, M. Mice-kičius, P. Gudinas; po 25 c.: J. Bud-ris, J. Mardosas, D. Blažinskas, V. Dakanas, A. Mlutis, V. Saliokas, J. Kasputis ir J. Šalkunas. Viso 39.00

Brooklyn, N. Y.: V. Zubaitis, mėne-sinė mokesčiai už 3 mėnesius 3.00

Detroit, Mich.: TMD. 68 kuopos va-karieneje surinkta 18.93 prisuntė V. Kerševičius. Aukavo šie tėvynainiai: Dr. J. Jonkaitis — 2.00; po 1.00: V. Kerševičius, K. Šnuolis, V. K. Jurgi-las, J. Laukionis, A. Aksomavičiūtė, P. Šlapelis, J. Tamošūnas, J. Balčiū-nas, V. Kavish, T. Taukevičius, A. Baranauskas, L. Braškis, M. Urboni-utė; po 50 c.: M. Grigas, J. Andriūšis, ir S. Orda; smulkių 2.43. Viso 18.93

Schenectady, N. Y.: per J. O. Šir-vydo prakalbas, prisuntė P. J. Lalas, Aukavo: po 1.00: F. Zalkensas, F. Kubinskas, V. Jurkunas, F. Pajojus, A. Lukšis, Z. Laureckis, P. J. Lalas, J. Urbelis; po 50 c.: J. Čepinskas, D. Gudžinskas, S. Jočis, K. Urbonas, K. Kužma, A. Januškevičius, K. Laurre-cis, V. Savickas; smulkių — 10.10; a-titraukus 8.00 padengimui lėšų, L. N. Fondan prisijusta 14.10

So. Chicago, Ill.: SLA. 74 kp. kuopos narių mėnesinė mokesčiai, prisun-tė P. Simaitis 3.00

New Haven, Conn.: 142 SLA. ku-opa, per M. J. Vokietaitį 10.00

Brooklyn, N. Y.: TMD. 44 kuopos susirinkime aukavo po 50 c.: Pr. J. An-druškevičius, V. Ivonis, M. Leipus ir J. Laučiskis (prisuntė P. Andruške-vičius) 2.00

Amsterdam, N. Y.: pelnas nuo Amsterdamo Lietuvių Jaunuomenės surengto pikniko, 30 d. gegužės, pri-sijuntė J. Gaskas 45.00

Racine, Wis.: Jono Tauškello iš-leistuvėse į kariuomenę 26 d. gegu-žės; prisuntė M. Kasparaitis. Auka-vo šie tėvynainiai: J. Tauškelis — 2-00; po 1.00: M. Kasparaitis, F. Radze-vičius, P. Juška, A. Kenauskas, J. Kreišmonas, J. Staponas, D. Jecke-vičius; po 50 c.: J. Dokšus, ir O. Doš-šienė; viso 10.01

Detroit, Mich.: O. Karaliūtė par-da-vė L. N. Fondo markučiu už 5.00 ir surinko aukų 3:60; viso 8.60

Viso įplaukė per mėnesį 373.70
Buvo izde 4 d. gegužės 4,890.28
Viso yra pinigų 5,263.98
Nuo pradžios išmokėta 5,431.61
išviso

Viso surinkta L. Fondan \$10,695.59

P. JURGELIUTE,
Liet. Nepr. Fondo Sekretore,
307 W. 30th st., New York City.

Telephone So. Boston 605

LIETUVIŠKAS Advokatas

WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas

315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

"SANDARA"
Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organas.
Metama kainuoja (Amerikoje) \$2.00
" " (Užsieniuose) \$2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"
The organ of the Lithuanian National League of America.
Yearly Subscription:
In the United States \$2.00
Six months \$1.00
To Foreign Countries \$2.50
Kreipiantės rašykite:

"Sandara"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi būti su autoriaus parašu ir antrašiu. Rankraščius Redakcija taisyti ir trumpina sulig savo nuožiūra. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondencijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negražinami.

MUSŲ PAREIGOS. LINK LIETUVOS.

Kalbėti apie musų pareigas ir uždavinius linkui savo tautos jau šiandien laikas. Ypač, kad mes pirmiau nemokėjome nešti pareigų link musų tautos ir risti sunkių jų uždavinių visi bendrai, kaip lietuviai, tai šiandien jau turime mokytis ir išmokyti. To nuo musų reikalauja ne tik kad musų pačių reikalai čionai jau dabar, musų pačių gerbuvys, bet dar didesnę visą tas turi svarbą, kuomet mes patys pradėsime rūpintis tvėrimu savo valdžios Laisvoje Demokratinėje Lietuvoje ir tenai atlinkinti piliečio pareigas. Juk kiekvienos šalies piliečio pareigos yra labai sunkios, sudėtinės ir nesistebėki, kad mes raginame jus mokintis ir apie pareigas busiančių musų tautos piliečių rašome.

Šiandien musų tauta stovi prie slenkščio laisvės. Musų tautos Nepriugulmės i dėja jau daugiau negu priėjęs ne tik musų žmonėse, bet, reikia pasakyti, ir pasaulio valstybių tarpe. Kad tai yra ne vien tik paguodžiantis žodžiai, bet realiaime gyvenime tikrenybė, prirodys tas faktas, kad Lietuvos Nepriugulmė jau trijų šalių - valstybių pripažinta (Vokietijos, Turkijos ir Ukrainos), ir musų tarpe eilės, stovinčių už Lietuvos Nepriugulmę, tirštėja. Pirmia, metai suvirė laiko tam atgal, socijaslistai jos nepripažinojo, o dabar jau dalelę jų reikalauja Lietuvos demokratinės Respublikos. Tat iš visų pusių, kaip musų pačių mintis apie Lietuvos savistovybę, taip lygiai ir svetimų mums, pamažu artinasi ir jau negali būti abejonės, kad mes išvysime savo šalį laisva ir savistove.

Ir dabar jau kyla reikalas pakalbėti mums apie musų uždavinius ir apie musų pareigas link Nepriugulmingos Lietuvos. Juk dar visoko nesame atlikę del savo tautos laisvės ir dar daug darbo, daug reikalų mums reikės atlikti. Nuo to darbo atidirbimo greitumo ir gerumo, nuo gero rūpinimos atlikti visus parengimus einant prie laisvės, kurie jau šiandien stovi prieš mus, prigulės greičiausia, ir pri-

pažinimas musų tautai Nepriugulmės iš talkininkų pusės. Tuomet abejojimo negalėtų visai būti del Lietuvos Nepriugulmės, nes pripažinimas talkininkų ir jų stovėjimas už Lietuvos Nepriugulmę Taikos Kongrese, mum užtikrina ją gauti.

Tatai ir musų pirmu uždaviniu yra kuogreičiausia pasirupinti, kad Suv. Valst., D. Britanija ir Francija pripažintų Lietuvai teisę ant Nepriugulmės.

Jau daug tame darbe dirbome ir dar daug rengiamasi padaryti. Prieš mus dar stovi daugybė darbų kaip pradėtų dirbti, baigiamų, taip daug dar ir nepradėtų, nors buvo reikalas senai kai-kuriuos darbus atlikti. Ir tuos darbus, kuriuos mes pradėj esamę, kuriuos mes pradėj esam, kur turime dabar taip smarkiai dirbti, kad atidirbus ir už tą laiką, kurį prasnauodėme. O svarbiausiais musų darbais šiandien turėtų būti: 1) suspiesti visas dvasinias ir medžiagines pajėgas atsiekimui, kad talkininkai pripažintų Lietuvai Nepriugulmę; 2) sudaryti kaip galima didelį tautos išdą, kaip Lietuvos atstatymui, taip ir Lietuvos valdžios medžiaginiam parėmimui; 3) surinkti kapitalus Lietuvos pramonės, pirklybos, ukės ir t. p. atstatymui; kartu taipgi surinkti ir visas musų tautos Amerikoje protines ir fizikines pajėgas ir jas parengti kėlimuisi Lietuvos.

Tai musų svarbiausios užduotys link Lietuvos. Pirmosios užduoties atlikimui, mes turime iš visos savo galės ir sudėjus savo pastangas stengtis, kad musų, sandariečių, atstovas ar kelibutų Washingtone ar kur kitur, kurie priėngtų musų tautos Nepriugulmę, išrodyti medžiagą ir ją iduotų tų valstybių diplomatams, kurioms prisieis spėsti apie musų šalies reikalus. Darbo šiame dalyke mažai padaryta, o jo gana daug: reikia anglų kalboje, o gal ir francuzų, literatūros pagaminti, reikia memorandum atspausdinti ir įteikti valstybėms, o dar daug ir kitokių darbų atlikti.

Šitą visą darbą veda ir pasiryžęs yra vesti toliau Lietuvos Nepriugulmės Fondas. Dideliam darbu atlikti reikia ir nemaža iškaščių, o LNF. tuom laiku nekas per suma sudėta. Tat musų yra svarbiausia užduočia darbe už Lietuvos Nepriugulmę remti L. N. Fondas, steigti jo skyrius, o ne, tai ALTS. kuopos turi darbuotis, kad L. N. Fondan sudėjus reikalinga suma pinigų ir tai reikia padaryti kuogreičiai. Nes musų tautos politiškams reikalams tuojau reikia sudėti kuodidesnę sumą pinigų. Bet šalyje to, mes turime daug ir nepolitinių darbų, kuriuos jau po ka-

rės reikės tuojau atlikti, kaip valstybė įsisteigs.

Visusvarbiausiu dalyku tuomet bus pinigas, kuris reikalingas šalies atstatymui, valdžios steigimui, mokyklų statymui ir užlaikymui, geležinkeliams ir įvairiems kitiems reikalams, jau ne tiek politikiniams. Ir jeigu mes neparemsime tuomet savos šalies pinigų, tai jis reikalingas bus paskolinti iš kitur. O paskola nėra šaliai naudinga ir kenkia tautos savistoviam bujijimui. Tat musų lietuvių Amerikoje, yra pareiga kiek galima didesnę sumą surinkti čionai Amerikoje del Lietuvos valstybės, užsidedant mokesį. Šiuo reikatu rūpinimasi Lietuvių Centralis Komitetas ir jis yra įsteigęs mezliavą, tai yra pagalvinės mokesties išdą, kuris bus, steigiantės Lietuvos valstybei, atiduotas Lietuvos valdžiai. Ir mes lietuviai ši darbą turime remti ir remti ne iš loskos, bet remti kaip nešant pareigas link savo tautos.

Vienok šalyje valstybės tvėrimo reikės tvirti ir musų šalies pramonę, pirklybą ir ukininkavimą kelti. Šiam reikalui taip-pat reikia pinigų visupirmausia. Bet kadangi šis reikalas jau daugiau bizniškas, jis net tuo keliu ir geriau galima pastatyti, tai jame neturi but ten kokios labdarybės, kaip pirmuose dviejuose atsitikimuose, bet tiesiog žmonės iš šį darbą turėtų bizniškais išrokavimais stoti ir tokiu pamatu visas reikalas turi būti organizuotas, t. y. kad žmonės už idėtus savo pinigus tuojau arba greitoje ateityje turėtų ir naudą pavidale nuošimčio arba dividendo. Ir tuo tikslu jau dirbama ir tokiu pamatu.

Pramonės ir pirklybos atstatymui dirba Lietuvos Atstatymo Bendrovė, organizuodama kapitalus ir juos ne kaipo aukas renka, bet į ją dedamasi biznišku išrokavimu. Ir Bendrovė jau dabar veikia biznio srityje ir daro nors dar smulkes, bet gana pasekmingas pinigines operacijas ir iš to jau išmoka nuošimtį savo dalininkams. Šitokiu budu organizavimas kapitalų Lietuvos atstatymui yra gana reikalingas ir naudingas.

Bet kapitalas pramonės negali tvirti, vienok jis yra tik svarbiausiu faktoriu jos kėlimui. Reikalinga prie jo dar žmonės, kurie mokėtų dirbti vienoje ar kitoje tvėriamoje pramonės šakoje. Ir tai žinodama Atst. E-vė organizuoja prie savės ir visus musų amatininkus ir rengia juos grįžti Lietuvon kurti pramonės. Čia taipgi didelės vertės darbas, kuris tuojau reikalingas intensyviau pavesti dirbti.

Šalyje jo turi būti taippat išplėtota ir šalies pirklyba ir produktyviškoji intensyvė žemdirbystė turėtų but užvesta, nes beto jokia šalis negali pasilaikyti.

Prie šito, reikia dar pridėti didelę svarbą musų profesinai susirašyma ir kad jie taipgi rūpintų čionai kuo nors prisidėti prie Lietuvos atstatymo dalykų savo profesijos srityje arba mokslo dalykuose.

Visi šitie ir daug kitų darbų mums galima jau čionai, Amerikoje, pradėti kunyti. Tat mes ir norime priminti, kad musų Lietuvos uždaviniai yra visų musų pareiga čionai kuogreičiausia pradėti risti ir tvirti tai, kas tik gali but naudinga ir reikalinga musų šalies labui.

Beto čia, Amerikoje, musų žmonėms reikalinga tuojau organizuoti ir vidurinės srovės politikinę organizaciją, kuri, reikia tikėtis, turės daugiausia prisidėti prie Lietuvos reikalų aprupinimo.

Klerikalų Memorialas.

(Pabaiga).

LIETUVIŲ PADEJIMAS PRIEŠ IR LAIKE KARES.

Akyvaizdoje tokios, niekur negirdėtos, priespaudos, akyvaizdoje daugybės nežmoniškų persekiojimų, Lietuvių tauta pajėgė kulturiškai kilti ir vystytis. Lietuvių spauda, pasiekusi apie šimtą laikraščių, išsiplatino per visą šalį, pasiekdama visus visuomenės sluosnius.

Talento artistai, nariai Lietuvių Dailės Draugijos Vilniuje, išdavė tokius dailės darbus, jog pripažinimą atrado net už Lietuvos ribų (piešėjas Čiurlianis, skulptorius Rimša).

Svietimo įstaigos: "Saulė", "Žiburys" ir "Rytas" sekė liaudies pastangomis, įsteigė šimtus mokyklų, kuriose šalip dalykų, mokomų rusų kalba, buvo mokinama lietuvių kalba, istorija.

Rimtos kultūrinės organizacijos: "Blaiivybė", "Šv. Kazimiero" ir kitos, kurios, turėdamos desėtkus tukstančių narių, kas metai išleisdavo šimtus tukstančių knygučių, kuriomis buvo auklėjama žmonėse blaiivybė, keliama apšvieta.

Ekonominės organizacijos, kaip va: "Vilija", "Zagrė" ir kitos, turėdamos skaitlingas kuopas svarbesnėse vietose, daug prisidėjo prie lobinimo šalies. Privatiški lietuvių bankai ir daugybė skolinimo bei taupinimo draugijų pradėjo organizuoti tautinį kapitalą Lietuvoje, kad neleistų svetimam kapitalui išnaudoti šalies.

Taip, pastarajame bertainyje šimtmėčio, kada rusų priespauda buvo kiek atlyžusi, lietuvių tauta padarė didelį progresą visame kamė ir parodė savo nepaprastus organizatyvius gabumus.

Karės pradžioje Lietuva, budama vakariniam Rusų imperijos fronte, tapo pirmiausia išstatyta prieš visas moderniškos karės baisenybes. Ten buvo svarbiausieji mušiai. Armijos, tai stumdamosi pirmyn, tai traukdamosi, naikinio viską pakelyje. Pats žiedai jaunimo, mobilizuoti pirmose karės dienose, dideliame skaitliuje tapo išžudyti mušo laukuose. Daugybė miestų ir kaimų, pirmiau turtingų, dabar riogso griuvėsiuose. Sunaikintas turtas siekia bilionų. Kiek yra dideli materialiai nuostoliai, tiek daug daugiau yra kultūriniai lietuvių tautos nuostoliai: jų vystymosi sulaiykta, jų spauda vėl tapo sulaiykta vokiečių valdžios, kaip okupacijos priemonės; kultūrinės, ekonominės ir kitokios draugijos uždaryta; ir susirinkimai laikyti užginta.

Ar panorės lietuvių tauta, kuri nebeturi prisimti jungo iš rusų, tokį (jungą) priimti iš kitų? Žinoma, ne. Daug sykių jau, laike šios keiktinos karės, jie šaukėsi į civilizuotą pasaulį ir protestavo prieš neteisėbes ir žiaurumus, kurių jie buvo aukomis, bet tuom pačiu laiku išreikšdavo prieš viso pasaulio samonė tvirtą pasirizimą nebepriimti antmetamo jungo ateityje.

Lietuvių tautmylos savo rezoliucijoje iš konferencijos, laikytos Berne kovo 1—5 dd., 1916 m., (paskelbė varde lietuvių tautos, sekamus reikalavimus) padarė Lietuvių tautos reikalavimų sutrauką.

Tekstas šios rezoliucijos sekamas: Kadangi: — 1) Lietuva buvo amžiais nepriklausoma valstybė.

2) Lietuvių tauta niekad nepaliaus reikalavusi sugražinimo nepriklausomybės.

3) Ji turi etnišką vienat savotišką civilizaciją, šimtmečius siekiančią, ir skirtingo organizmo psichologiją.

4) Visa šalis, karės sunaikinta, gali pakilti iš griuvėsių vien laisvu valdymosi budu, koks yra negalimas, kol Lietuva nebus nepriklausoma ir savystovė valstybė.

5) Sudarymas nepriklausomos Lietuvos prisidės įkunijimui visuotinos ir pastovios taikos Europoje. (?)

6) Karės pradžioje visi aliantai išsireikė, jog ši karė, tai karė už paliosavimą prispautų tautų ir jog bus tęsiama (karė), kol tautų principai nebus patenkinti.

7) Vokietijos valdžia, pati savo kanclerio lupomis, Reichstage paskelbė, jog jos kareivija išliuosavusi Lietuvą.

Todėl: — Lietuvių tautmylos nutarė prašyti, laike valstybių taikos konferencijos, kad Lietuva būtų pilnai paliosuota ir nepriklausoma.

NEPRIKLAUSOMINGA LIETUVOS VALSTYBĖ — TERITORIJA, GYVENTOJAI.

Lietuvos valstybė turi but sudaryta iš provincijų Rusijos imperijai priklausiusi: Vilniaus, Kauno ir Gardino gubernijų, apygardos Naugardos, Minsko gubernijų, Suvalkų gubernijos, ir šiaurinės dalies Lomžos gubernijos iki Lyko ir Narevo upių.

Šios provincijos sudaro pilnai buvusią Lietuvos valstybę, žinomą istorijoje vardu Didžioji Lietuvos Kunigaikštija.

Prie augščia minėtų lietuviškų provincijų privalo buti prijungta Kurlandija, kuri pirmiau sudarė Lietuvos kunigaikštijos dalį, ir kuri yra apgyvendinta daugiausia latviais, priklausanciais prie lietuvių rasės, ir išdalies lietuviams, vokiečiais ir žydais.

Šios valstybės teritorija apimtų apie 200,000 kv. kilometrų, tai būtų šešis ir pusę sykių didesnė, negu Belgijos, o gyventojų būtų apie 10,000,000.

Etniškas sąstatas valstybės būtų sekamas:

1) Lietuvių	65 noūs.
2) Baltgudžių	10 noūs.
3) Zydų	10 noūs.
4) Latvių	5 noūs.
5) Vokiečių	4 noūs.
6) Puslenkių	4 noūs.
7) Lenkų ir kitų	2 noūs.

Lietuviai, kurie sudarys daugumą valstybėje, privalo pagerbti teises etniškoms mažumoms.

Reikalinga pastebėti, jog etniškai mažuma, išimant latvius ir baltgudžius, yra išsiblaškiusi po visą šalį, ne sudarydama didumos jokiam distriktui, tada kaip tikri lietuvai tuluose distriktuose Kauno, Suvalkų ir Vilniaus gubernijų turi 95—99 noūs. gyventojų.

KONSTITUCIJA IR VALDŽIA.

Lietuva turi buti įsteigta Nepriklausoma Monarchinė Valstybė su karalium, kaip jos valdytojum. (Musų pabrakta. "Tėv." Red.).

Historijos Precedentai. — Lietuva, susidariusi nepriklausoma valstybė, buvo monarchija, valdoma išpradžiu didžiųjų kunigaikščių ir paskui, pradėjus nuo Mindaugo (1243—1264), —karalių. Gediminas oficialiai nešiojo tą titulą: Rex Lithuanorum et Magne Partis Ruthenorum.

Didis Kunigaikštis Vytautas (Vitovt) apsikelbė Lietuvos karalium 1390 m. Salinė (sala ant Nemuno, netoli Kauno), dalyvaujant prie to Lietuvos didžiunijai ir atstovams nuo Teutony Ricierių Didžiojo Mistro. Žigmuntas, Vokietijos šventosios Imperijos Imperatorius, siuntė jam karališkąjį vainiką, bet Lenkija, neištikima ir villiuginga talkininkė, perėmė ant kelio tą vainiką, kad neprileidus Lietuvai iškilti į karalystę ir tokiu budu ant visados atsiskirti nuo Lenkijos.

Lietuva, iki savo puolimui, kurs iškito ją šimtmetis tam atgal, buvo monarchinė valstybė. Lietuvos gyventojų dvasia, nors išdalies nudažyta Lenkijos anarchija, ačiu ilgam tų dviejų tautų bendram sugyvenimui, tačiau pasiliko labai kieta pamate, budama linkusi prie tvarkos ir disciplinos. Todėl-gi vienintėlė išganinga Lietuvos Valstybės valdžios forma tegali buti konstitucijinė monarchija. (Musų pabrakta. "Tėv." Red.).

DYNASTIJA.

Lietuva dar turi skaitlingus ainius Gedmino, senovės Lietuvos dynastijos. Bet didesnė dalis jų dikčiai sulenkėjo ir kaipo tkie jokiū budu negali buti kviečiami užimti Lietuvos sostą. (Musų pabrakta. "Sand." Red.).

Išrišimas to klausimo išspradžių reikia atidėti į šalį. Vienintėlis dalykas, kurs lieka padaryti, tai pasekti pavyzdį Bulgarijos, Graikijos, Rumunijos ir Norvegijos ir pakvesti sve-

timą princa sudarymui dynastijos.

Nėra beveik nei reikalo nurodinti čia, iš kur toks princas ir iš kokio valdanciojo namo turėtų buti pakvestas ant Lietuvos sosto. (Musų pabrakta. "Tėv." Red.).

VALDŽIOS FORMA.

Vienintėlė nepriklausomings Lietuvos valdžios forma tegali buti konstitucionalė monarchija. (Musų pabrakta. "Tėv." Red.).

Istatymdavybės galė turi buti pavesta vienam Rumui, vadinamam Seimu (tai senasis Lietuvos vardas parlamentui), renkamas pagal rinkimų teises, paremtas lygybės principu.

Pildomoji galė turi buti pavesta ministreriai, kuri yra atsakoma prieš karalių ir prieš Seimą.

Teismo galė yra pavadama Lietuvos Teismu (senovės Lietuvos įstaiga, kurią panaikino Rusijos valdžia).

Senovės Lietuvos statutas, kurį panaikino caras Nikolajus 1-asai 1848 m., turi buti peržiūrėtas, papildytas, modernizuotas ir sugražintas Lietuvos Karalyste.

SOSTAPILĖ.

Lietuvos sostapilė turi buti Vilnius, kurį įsteigė Lietuvos karalius Gediminas 1323 m.; su tuo miestu susirista daug Lietuvos žmonių tradicijų, ir jis visados buvo laikomas šventa lietuvių vieta.

GALIMI UZMETIMAI.

Vienas, matoma, ne kartą kartojamas užmetimas yra sekantis: Lietuviai nėra dar užtektinai pribrendę prie nepriugulmės.

Į šį užmetimą galima atsakyti sekančiu klausimu: Ar Bulgarija, Rumunija, ir Grekija buvo labiau pribrendusios prie nepriugulmės? Aiškiausia — ne! Jos buvo daug mažiau už Lietuvą priėngtos.

Sąlygos Lietuvoje yra daug geresnės, negu pamintose šalyse buvo, kuomet joms pripažinta nepriugulmė, nes Lietuva jau turi augštos medžiagos, iš kurios susidaro gražus burys skaitlingų atstovų iš apšviestųjų žmonių kliasos ir buržuazijos, kuri žymiai išsiplėtojo laike pastarųjų dešimts metų.

Antras užmetimas yra iš lenkų pusės. Jie sako, kad Lietuva, buvusi sujungta su Lenkija per keletą šimtmečių, tad ir privalanti, po atstatymo Lenkijos, atnaujinti uniją su ja tuo tikslu, kad sudarius federalę valstybę.

Šis užmetimas yra bene juokingiausias. Unija Lietuvos su Lenkija laike keletos šimtmečių buvo sunkenybė abiem šalim, nesai vidujinis lenktynavimas ir nesutikimai silpnino abidvi valstybi. Jei diplomatai pasikėsintų vėl tas dvi šali sujungti į vieną, tad tokia valstybė beमतant taptų židiniu betvarkės ir anarchijos ir, neišvengiama, būtų priezastimi naujiems susirėmimas.

Lietuvos žmonės, per savo atstovų lupas, apreiškia tvirtą pasirizimą nebejungti savo likimo su Lenkijos likimu. Sekanti rezoliucija buvo priimta tame klausime Berne, konferencijoje, 1 iki 5 d. kovo, 1916 m.:

1. Lenkai tvirtina, jog Lietuva buvo ir yra Lenkijos provincija;
2. Taip darydami, lenkai uzurpuoja tikrąsias lietuvių teises;
3. Lenkai stengiasi visur pasirodyti teisėtais Lietuvos atstovais!

Todėlgi —

Mes, Lietuvos atstovai, laikome sa vo pareiga užreikšti:

Kad, unija tarp Lietuvos ir Lenkijos valstybių buvo panaikinta padalinimu tų valstybių tarp kaimynių tautų pabaigoje 18-tojo šimtmečio, taigi ta unija Ipso Factu liovėsi egzistavus aktualiai ir legaliai.

Lietuvos žmonės, linkėdami, kad lenkai atgautų savo nepriklausomybę savo etnografiniuose rubežiuose, patis nori buti savo krašto savininkais ir energingai protestuoja prieš bile pasikėsinimą lenkų užgrobti tikrąsias lietuvių ir lietuvių teises.

Tikimos taip-gi, kad busimojo Europos Kongreso diplomatai nepadarys klaidos, prijungdami Lietuvą prie Lenkijos, priešais lietuvių norą ir nepasiegs priešingai valstybininkų užreikšimui, kad "tautos turi teisę pačios rūpintis savo išliuosavimu ir priimti tokią valdymo formą, koki joms geriausiai tinka".

Geriau vėliau. negu niekad.

Jau minėjome, kad 1917 m. balandžio 3 d. So. Bostone lietuvių svetainėje kalbant gerb. Dr. J. Šliupui, kuris užsiminė, kad mes turime buti lojaliski šiai šaliai, tai tuli žmonės, kurie save

vadino socialistais, pakėlė triukšmą salėje, apšvilpė ir vos ne vos su policisto kumščia juos suvaldė. Po tam spaudoje dergė gerb. Dr. J. Šliupa, kad jis nori karės ir kad tautininkai nori karės, kad jis agitavo už karę ir t. t. Ir tuomet tautininkai demokratikai sakė: "kad mes turime būti šiai šaliai ištikimi". Bet niekas socialistų neįtikrino, ir jie, naudodamiesi proga augino savo partiją skelbdami, kad tautininkai militaristai. Ir mes tautininkai tuomet pasakėme: "vyrai, nežinote ką darote".

Bet praėjo kiek laiko ir šiandien dalykai pas socialistus apsimainė. Jie dabar taipgi visur šaukia, kad buti lojaliskais ir tą lojaliskumą jau išaiškina, kad nereiškia militariskumo, bet tik šiai šaliai ištikimybę.

Taip keitėsi, kad ir žodžių prasmė išsikeitė.

Jų kalbėtojai ir redaktoriai, kurie tuomet (metai atgal) taipgi buvo kalbėtojai ir redaktoriai, dabar, visai užmiršę ką sakė ir rašė, su didžiausiu karščiu šaukia prie lojaliskumo. Ir principai šiemet nenukenčia ir neišsikeičia, o kodėl pernai del jų nebuvo galima taip daryti? Net atbulai buvo daroma.

Kad Dr. J. Šliupa demoralizuoti, o savo partiją kelti, atsako vienas.

Kad tautininkus demoralizuoti ir nurodyti, kad jie priešai yra darbininkų, — atsako kitas.

Kad tik opozicijoje buti prieš kitus, — atsako trečias.

Na, ir šiemet jau socialistai nėra priešai darbininkų? Ne, mums rodo.

Na, o pernai ar buvo darbininkų priešais tautininkai? Jei- gi šiemet socialistai ne, tai pernai tautininkai nebuvo priešai.

Vienok kame skirtumas? Kodėl kas vieniems tinka, o kitiems tas bloga?

Laike skirtumas. Vieni dalykus permato anksti, o kiti tik tada, kaip prispirti. Tautininkai, žmonės inteligentai, žmonės rimti ir dalykus toliau permantanti, apsiskaite, viską daro, pastovūs ir viską gyvenime sutinka protingai, — atsako vieni.

Tautininkai - demokratai tuomet žinojo, kas bus šiandien, nes jie daugiau patyrimo turi ir žiuri į dalyką ne kaip vaikai koki sakdami ties uola: "Mes tuojau, vyrai, nukasime ją savo spatais". Jie sako ne spatais uolas kasti, ne jusų pajiegomis, bet reikia išminties ir jėgesnių žmonių. Dar reikia laukti žmonių, kurie šiandien dar uolas spaudžia kietesniai gabalan.

Tai mat, kad vyrai tautininkai, kad jų pravestu taku eina visi ir net visais metais nuo jų atsilikę socialistai žengia prie pažangos, — sako visiems gerai žinomas So. Bostone agentas, links mutis žmogutis.

Ir ką tu su tais žmonėmis padarysi. Jie kalba sau ir tiek, bet jie turi ir tiesą.

Kas girdėjo šiandien kalbant Michelsona, Grigaitį, Smelstorių ir kitus rimtesnius socialistus, tai jie šiemet kartuoja tas mintis, kurias pernai balandžio 3 d. Dr. J. Šliupas pasakė So. Bostone.

Ir jau jie šiemet net savo plakatuose rašo:

"Visi, kurie esate lojalistiškai šiai šaliai ir trokštate laisvos Lietuvos, ateikite ant šito mitingo užprotestuoti prieš kaizerį ir jo bernus, kurie nori užkrauti ant mūsų šalies karalių ir kaizerio valdžią. Su pagarba kviečia Rengimo Komitetas."

O rengia kas prakalbas: — "Lietuvos Dukterų ir Sunų Dr-stė, D. L. K. Vytauto Dr-stė, Lietuvių Moterų Prog. Susiv., Lietuvių Darb. Lit. Dr-ja, LSS. 60 kp., Byrutės kanklių Choras ir Unija."

Jos pernai visos buvo priešingos.

Ir kalbės jose: — "St. Mi-

chelonas, "Keleivio" Redaktoriai ir kiti".

Mes sveikiname tautininkai savuosius brolius, nors vėlai susipratusius, atėjus į tikrą vietą. Geriau vėliau, negu niekad.

Spar—kas.

Fragmentas.

Išaušo gražus rytas. Patekėjo skaisti, glamonėjanti saulutė. Visur puiku, linksma, malonu, Gamtos maionumas vilioja mane prie savęs. Ir vis dar aš jaučiu pavasario nuovargį, apsiereškiantį mane. Bet pavasario oras gaivina mane.

Šį rytą turėjau ypatingai malonų pajautimą: paukščių giesmės, tylūs saulės spinduliai, švelnus vėjalis, pučiantis per šviežius, žalius laukus, — tas viskas kokiui tai nepaprastu gyvumu pripildė mano širdį!

Ir mano jausmai nurimo; užviešpatavo visur tyla.

O tyla, tu esi baisi! Tu esi baisi, kaip jūros tyla, kuri leidžia akį persisunkti per neišmatuojamas bedugnes.

Tu parodai mums mūmuse esančias gelmes, kurios padaro mus svaigulingais. Tu atveri mums neužgesinamus vargus, nepalaimas. Tu siulai mums kančios turtus.

Sveikos mielos audros. Jūs judinate sielos bangas, uždengete mums bedugnes vermes.

Visi mes esame laiko sunęs. Ir amžinybė įkvepia į visus mus, negeistiną skausmą ir begalinį misteriską terorą.

Mes atrodome žengiantys į mirusių karaliją.

Silpna, nepalaiminga širdis! Tu geidi kas nėra pasiekiamas.

Tu trokšti gyvenimo, meilės, iliuzijų.

Ir galų-gale turi teisybę. Tavo troškimas yra tikras. Nes gyvenimas yra šventas.

Šitokiuose momentuose, kada vienas šnekasi su begaliniu, koks įvairus išrodo gyvenimas! kaip viskas, kas paprastai apgyvena ir sužadina mus, tampa umamai bevertingas, tuščias. Mes atrodome vien lėlėmis, marionetėmis, vaikščiojančiomis išdidžiai, rimtai fantastiškoje parodoje. Ir mes priimame klaidingai blizgučius, menkniekius už didelės vertės daiktus. Kaip viskas tampa permaintyta, kaip viskas transformuojas šitokiuose momentuose! Berkeley ir Fichte atrodo teisūs; Emerson, taipgi, teišus. Pasaulis yra vien alegorija. Idėja tikresnė, negu faktas. Gražios pasakos, legendos yra tikresnės, kaip naturalė istorija. Jos yra geriau permatomos. Vien substancija, — tikroje prasmėje pavandinta, yra siela. Kas visa kita? Grynas šešėlis, pretekstas, figūra, simbolas, sapnas. Viena tik samonė yra nemirtina, pozityviška, tobula, realė. Išaugstintai, puikiai fantasmagorijai yra lemta džiuginti, gaivinti ir formuoti sielą. Samonė yra visata. Ir jos saulė yra meilė....

Jau aš pradėjau kristi atgal į objektyvę šviesą minties. Ji išplėš mane iš ankšto gyvenimo jausmo. Refleksija išriša svajones arba minčių klajojimą ir sudegina savo delikatesnius sparnus. Tai yra priežastis, delei kurios mokslas nesutveria žmonių, bet tiktai butybes ir abstrakcijas.

Ak, jauskime ir gyvenkime ir saugokimės didelės analizos! Pastatykime savaimingumą, naiviškumą, prieš refleksiją; patyrimą prieš studijavimą. P adarykime patį gyvenimą savo studija.

Ar aš tada niekad neturėsiu širdies moteries ant kurios galėčiau ilsėtis, gaivintis? su-naus, kuriame galėčiau gyventi

iš naujo, mažyčio pasaulio gyvenimu, kur aš galėčiau matyti klezdėjimą ir žydėjimą ir įkvėpimo viso to, kas yra užduosinta man nyje?

Aš atsiiraukiu ir žengiu atgal. Aš bijau pražudyti savo sapną. Aš stačiau ant šios kortos savo gyvastį per drašiai, kurią aš nedrįstu žaisti. Pavelykite man vėl sapnuoti....

***

Nedaryk sau skriaudos. Gudok savyje krutėjimus, švitavimus jausmo. Jie yra tavo gyvastis ir prigimtis. Jie yra išmintingiesni, negu šiandien tu maniai. Nepasiduok visiškai instinktui arba norui. Instinktas yra sirena; noras - depozitas. Nebuk vergas savo impulsų ir sensacijų momento; nei gi abstraktiško ir abelno užmąnymo. Buk atviras visam, ką tik gyvenimas atneša iš vidaus ir lauko; ir pasitik nepermatytas dovanas gyvenimo. Bet duok savo gyvenimui vienybę. Ir įvykink nepermatomą vidų eilių savo užmąnyma. Tegul tas, kas yra naturalis tavyje iškyla patsai. Ir tegul dvasinis tampa dar sykį naturaliu. Tokiu budu tavo besivystymas bus harmoniškas. Ir ramybė dangaus švies ant tavo kaktos. Gyvenk visuomet sandarą ir kopkis ant savo kalno....

Budrikas.

BELAISVIO LAISKAS LIET. DAUG. ĮGALIOTINIUI.

16, 9, 1917, Aleksandaras Welykas Dauggerbiamas p. Savickis.

Labai gaila, kad paskutiniame laike mano laiškas negalėjo buti išsiųsti. Ramus gyvenimas tapo suardytas daugybe naujienų: Rengimosi išvažiuoti masų tautiečių tėvynėn, ir ant darbu, ir taip toliau. 9 gegužę, mokinimosi laike, atėjo į mokyklą I mokytojas ir I mokinys, (8 geg. tame pačiame laike jų buvo 12). Pasidarė liudna. Tos sienose, kuriose 27 mėnesius gyvenau su savo nelaisvės draugais, ir buvo tiek laimingų minčių ir atsitikimų... 13 birž. važiavimas į Hannover — suteikė pasekmės, Lietuviai važiuoja tik iš savo noro ant darbo. 26—6 apsilankė logeryj Dr. Steputaitis. 30—6 aš gavau leidimą važiuoti Berlinan, kame turėjau laime su sipažinti su Drg. Vileišiu (advokatu) iš Vilniaus. Norėjau pasilikti Berline, kuriame gyvenau keletą metų darbuodamasis, kaip kupčius knygyne, bet sužinojė, kad Lietuviai bus sukoncentruoti viename logeryj, kur bus ir vaikai, išvažiavau tenai, kad buti naudingi. Prasi-dėjęs 31 mėnesį už drotinės sienos užsinorėjo man dar... ir labai prisiėjo kentėti už savo palkystę. 18 Ruggpučio atvažiavau į Holzmunden, o 22 buvau tame nelaimingame Gruthal, kame jau 4 savaitės kankinuos be siuntinių ir pinigų. Vaikai ištikrųjų atvažiavo iš logerio Lauban, bet mus logeris pasirodė netinkąs del vaikų ir moterų, todėl už 3 dienų jie išvažiavo į logerį Skalmieschutzte. Padėjimas masų tuomį blogesnis, kad mes, kaip biedniausia tauta, atvažiavome į tuščią logerį, tu tarpu kaip neturtingiems lietuviams Holzmundene gyvenosi gerai tarp turtingų prancuzų. Dabar biskį apsigyvenome. Pasidarbom: savo virtuve, tik daugumai iš mūsų nėra ką viryti. Kariško režymo beveik visiškai čia nėra. Musų yra apie 180 kariškų, - civilių lietuvių, daugiausiai seniai, sergantys ir nvalidai, atvažiavusių čionai iš keleto logerių: Lauban, Havelberg ir kitų. Inteligentijos daugiau, kaip reikalinga: 2 kunigu, 4 mokytojai, aficeriai, feldfelbiai, o iniciatyvos nė už grašį. Mokykla del suaugusių silpnai funkcioja: šelpimo Komitetas galuti-

nai neorganizuotas. Galima man nyti, kad šiomis dienomis susiorganizuos. Viename laiške Tam sta siulėte man pinigų, iš ateinančių Tamstai į komitetą. Tuokart Tamsta neglobojote logerį Holzmunden. Dabar meldžiu Tamstos priimti logerį Grunthal po savo globa, kodėl aš imu ant savęs drąsą prašyti Tamstos, atsiųsti mums kiek-nors pinigų, kurie mums labai reikalingi del mokyklos, bibliotekos ir taip toliau. Pridedant čionai sąrašą lietuvių negaunančių siuntinių, gali tikėtis, kad Tamsta neatsakysit išsiųsti jiems kiek-nors maisto. Geistina butų sužinoti, ant keno vardo Tamsta siunčiate siuntinius į Holzmunden (aš gavau 3 bal. Ačiu), todėl kad nekurie lietuvių išvažiavo ir siuntiniai papuola į gudų-žydišką komitetą, o ne sulyg nurodyto antrašo. Bukite taip meilingi, parašykite į kitus komitetus, kad jie mums padėtų. Gudų Komitetams prie Danų Kryžiaus ir kiti, arba praneškite mums antrašus Komitetų, kurie galėtų mums padėti.

Širdingais linkėjimais.

A. Welykas.

Pastaba: Dabar jau šelpimo komitetas Grunthal'e susiorganizo ir gerai funkcioja. Nežiurint, kad taika su Rusija kaip ir padaryta, bet belaisviai rodo greitį bus paliuosuoti, nes turbūt yra kokios formalės kliutys. Galų gale laikas parodys.

MIRUSIŲJŲ SĄRAŠAS.

Gerbiamieji! Neatsisakykite patalpinti šį mirusiųjų sąrašą, de ja, periodiską. Lai giminės kreipiasi gyvųjų įsiškodami — nes vargas mūsų intinių, Vokietijoje tebevargstančių, yra nepakenciamas. Kuomet jie bus paleisti — nepasakysi žmogus, vienok rupinamasi kiek galima. Sąrašai lietuvių karės bei civilių belaisvių buvo andai mano pasiųsti Amerikos liet. laikraščiuosna, jau senokai esu gavęs šiuos laikraščius, maloniai sąrašus patalpinu, bet žmonių, įieškant savo giminių nelaisvėje nesimato. Kame-gi esama giminių ir draugų? Atsiliepkite!.. Belaisvių vieno kito nuolat nusiskundžiama: turima giminių Amerikoje, tik nežinia kur. Iš mūsų siunčiamo vieno sintinio į mėnesį neką tepaguosi. Lai artimieji patys arupina savo belaisvius, tuomet mums liktų našliai: visai, iš niekur nesitikintieji pagelbos gauti. Tai vis jau butų juos vienus lengviau arupinti. Nereik nuleisti rankų, — karas dar ilgai tebesitės ir musų nelaisvių bus, nors ir apskelbta Lietuva Neprigulminga, nelaisvių gražinti niekas nesirupina. Amerikai į karę įstojus, tai lietuvių, Amerikos pavaldinių, ne maža paklius ir lietuvių nelaisvių nesimažins. Taipgi prisideda ir iš Anglijos lietuvių.

Logeryje esama gyvenimo labai vienodo, į partijas, blokus, ir seimus nesusikristalizavusio, o kadangi esama tenai žmonių įvairios spalvos, (spėjama ir socialistų, kurių vienminčiai Ame-

rikoje taip pilietiskai dedasi prieš šelpimą belaisvių... (turiu omenyje "Laisvę") — prašome Amerikoje visų, taipojau ir socialistų, ir katalikų ir k. siųsti įvairia pagelbą ir skaitymui knygas. Laiko esama perdaug nuobodaus, nervus ir sveikatą edančio. Susimetus kai kurin logerin daugiau tautiečių, pakliuvus tarp jų inteligentų, kyla noras mokytis, be paliaubos sukiamasi gramatikų, žodynų, istorijų. O iš kus imti?

Sektinas pavyzdys TM. Draugijos, tiek knygų priaukavusios nėra užmirštinas. Vis iaukiama, ar nesusitvers Amerikoje draugijos belaisviams literaturos teikti.

Su pagarba

Jurgis Savickis.

PRANEŠA LIETUVIŲ CENT. KOMITETO ĮGALIOTINIS KOPENGAGOJE.

Lietuvių belaisvių mirusių Vokietijoje sąrašas No. 2.

1. Buivydas Stasys, Jampolio m., Šiaulių aps., Kauno gub., mirė Sprottau log.

2. Janelionis Ignas, 31 m., kilęs iš Sedošių, Kauno rėd., mirė Valdenburgo log.

3. Kekšta Alfonsas, kapitonas iš Tverėco m., Švenčionių aps., Viln. rėd., mirė Hannover'o lazarete.

4. Kronas Karolis, mirė log. Zossen.

5. Pilka Simeonas, gimęs Petrapilyje, mirė Gustrow log.

6. Vaišvyla Jurgis, mirė Lam sdorfo logeryje.

7. Žutis Eduardas, gimęs Rygos mieste (22 metų) mirė Strottau log.

Norint gauti smulkesnių žinių, galima kreipties sekančiu adresu:

Liet. Centro Komiteto įgaliotinis Kopenagagoje. BOX 214, Copenhagen, Denmark.

Antrytojaus, t. y. panedėlio vakare, toje pat svetainėje, buvo kun. Mickevičiaus prakalbos. Žmonių prisirinko pilnutėlė salė ir dar daugybė gryžo namon — netilpo svetainėn.

LIETUVOS ATSTATYMI REIKALINGA MILIONO DOL.

Ir tą milijoną dolarių organizuoja ir spiečia kruvon Lietuvos Atstatymo Bendrovė, prie kurios kiekvienas lietuvis privalo prisidėti. Prie Lietuvos Atstatymo Bendrovės butinai turi prisidėti visi Amerikos Lietuvių veikėjai, visos draugystės ir kuopos, visi biznieri, visi darbininkai, visi amatninkai, visi profesionalai, žodžiu visi, kas nori išmintingai ir naudingai įvesdinti savo pinigus ir turėti iš jų pelno.

1917 m. B-vė MOKĖJO 4 NUOŠIMĖIUS DIVIDENDO SAVO NARIAMS — tas parodo, kad įdėti į Lietuvos Atstatymo Bendrovę pinigai jau dabar neša pelną, — todėl patartina investyti pinigai verčiau į Lietuvos Atstatymo Bendrovę, negu laikyti juos kokiuose nepastoviuose bankuose arba kišeniuose kur jie neauga ir naudos neatneša.

ĮDETI Į A. L. A. B-VĖS ŠERUS PINIGAI netikėtai neša pelną investoriui, bet atliks svarbius Lietuvos Atstatymo darbus.

TAIGI, KAS NORI LEISTI SAVO PININGUS ĮSMINTINGON APYVARTON, ATNEŠTI NAUDĄ SAU IR LIETUVAI — lai pasiskubina stoti į Lietuvos Atstatytojų eiles. A. L. A. B-VĖS ŠERO KAINA — \$10, PIRKTIES GALIMA NEMAŽIAU KAIP 5 ŠERUS. Likšiol jau yra 400 šerinkų.

LITHUANIAN DEVELOPMENT CORPORATION, 320 Fifth Avenue, New York, N. Y.

Juozo Kowaliausko Bankas Bendras Lietuviu BANKAS.

Bankierius Juozas Kowaliauskas sako: — Nelaikyk Liberty Bonds pas save, nes jie gali pražuti arba sudegti. Jie yra grynas pinigas. Nešk į Lietuvos Banką ir padėk juos į seifą, nes Lietuvos Bankas visokius dokumentus laiko uždyką.

Jeigu nori už juos gauti pinigus, Liet. Bankas šiandien moka: Už pirmos paskolos bonds'ą \$98.50. Už antros \$92.54. Už trečios \$95.40 c.

Lietuvių Banko prezidentas:

BANKIERIUS JUOZAS KOWALIAUSKAS
111 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Prie išsinarinimo ir įspjoviamu

Tuoju įtrink D-ro Richter's **PAIN-EXPELLER**
Nuo 50 metų nesuvadžiojantis ir letuvių numylėtas naminis budas Tikras tiktai su pažymėta marke "IKARA"
35c. ir 65c. butellukas visose aptiekose arba staciai nuo
F. AD. RICHTER & CO.
14-80 Washington Street, New York, N. Y.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI

Vienatinis Lenkikas **DANTŲ DAKTARAS.**
Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gyvartuojau. Ištrauki dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

SOKIŲ MOKYKLA.

Per 38 m. žinoma, kaip geriausia šokių mokykla. Prof. Sterno šokių mokykla po num. 952 Broadway, kam. Myrtle ave. prie elevatorio stoties, Brooklyne, daveža visi karai ir elevatoriai. Mokina ma Waltz, Foxtrot, One Step, Two Step, Boston Glide ir visi naujausios mados šokiai balių ir steidžiaus. Mokinu vyrus ir merginas, lanko ją nuo trijų šimtų iki keturių šimtų. Duodu privatiškas lekcijas ir klasiuose. Atidaryta nuo 9 ryto iki 11 vakaro, taip-pat ir Nedėdieniais. Išlygos: \$5.00, \$10.00 ir \$20.00. Išmokinu visus šokius. Mokinu žiemą ir vasarą. Mokinu pagal naujausią madą. Visada mokišis pas specialistą. Mokestis ISKALNO.

THE STERN SCHOOL OF DANCING
952 Broadway, Brooklyn, N. Y.
kampus Myrtle Ave.

Bell Phone Dickinson 3995 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.

Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.

Ofiso Valandas:

Nuo 9 rito iki 5 po pietu

Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.

Nedėliomis iki 4 po pietu.

Dr. Paul J. Jakmauh

(Jakimavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki

3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6

val. vakare.

509 Broadway, Kampas G St.,

So. Boston, Mass.

Telephone South Boston 502

Lietuviai Amerikoje.

CLEVELAND, OHIO.

Lietuviai dalyvavo tarptautiniame apvaikščiøjime.

Gegužio 19 d. Goodrich Hoose darže buvo parengtas tarptautinis pavasario sezono apvaikščiøjimas, kuriame dalyvavo visos šiose miestuose esančios tautos. Dalyvavo ir lietuviai. Šio apvaikščiøjimo programą išpildė — sudainuota viena kita liaudies daina ir pašokta lietuvių šokių.

Ant rytojaus vietos rytmetinis anglų dienraštis "Cleveland Plain Dealer" prielankiai dalyvavusius aprašė ir dviejų lietuvių: p-lės Elenos Grigutės ir ponios Julės Klimavičienės, paveiklus tautiniuose rubuose atspaudė. Žmonių vairių tautų, labai skaitlingai atsilankę buvo į šį apvaikščiøjimą.

Katalikai pasirodo ignoruoja "ambasadorių" Bielskį.

Geg. 27 d. į Clevelandą buvo atsilankę su prakalbotomis "ambasadorių" Bielskis, tas "matoma" klerikalų sriovės galva. Vietos kat.-klerikalų vadų buvo stengiamasi jį priimti kostrukciausiai, Pasamdyda didelę Germaniā Vorwaerts Turn svetainę prakalbotoms. Pakviesta vyčių choras sugiedoti ir benas pagroti. Publikos buvo tikėtasi tiek, kad buvo bijotasi, jog prisigrudus pilnai svetainėi galio geru dar šonkauliais svetainės sutriukinti... Bet dėja, visai netaip buvo, negu tikėtasi.

Prakalbos garsinta kad prasidės ant 7:30 vakare. Paskirtas laikas atėjo — dar kalbėjojo nėra. Pribuvo Bielskis tik ant 8 val. Įėjęs "ambasadorių" svetainėn net pašoko atgal pamatęs maž tuščią svetainę. Publikos, apie pora tuzinų. Kad padidint publikos skaičių, Bielskis su prakalbu vedėju ir-gi atsisėdo tarpe publikos. Bet neramu — pakilė nueina už scenos.

Benas sugrojo keletą muzikos dalykėlių. Publika tingiai renkas. "Ambasadorių" su prakalbu rengėju nerymauja ir laikas nuo laiko praskleidę scenos uždangą tai vienas, tai kitas pažiuri ar daug jau prisirinko. Ant 8:30 val. buvo jau apie šimtas žmonių svetainėje, prisikaitant choristus, beną ir patį "ambasadorių". Prakalbu vedėjas pakviečia chorą padainuoti. Padainavus dvi dainėli, perstato Bielskį kalbėti.

Išėina ant scenos šviesiu siutu, geltonais akiniais ir juodais, nevalytais čėverykais, apie 30 metų vyrukas.

Apsidairęs pradeda prakalbą. Pasako, kad daug veikianti Am. Liet. Taryv, kuri esą "į mano rankas sudėję Lietuvos reikalų sergėjimą"... Neseniai esą buvęs tos tarybos suvažiavimas. "Suvažiavę tris dienas kalbėjome... Nutarėm siųsti pasiuntinį pas popiežių Lietuvos reikalais, taipgi ir pas sąjungiečius".

Toliau pasakojo apie Lietuvos priešus. Pirmu Lietuvos priešu esą lenkai. Antru — vokiečiai, o trečiu Rusijos bolševikai ir čionais cicilikai.

Apie pirmuosius priešus pasakė tiek, kad esą jie norį prisikirti Lietuvą prie Lenkijos ir neteisingai apie Lietuvą informuoją svetimtaučių spaudoje. Antras priešas norįs taipgi prijungti prie Vokietijos ir pavergti Lietuvą. Trečias priešas, bu tent bolševikai, esą didžiausi.

Bolševikų ir Kapsuko Rusijoje darbus ir taktiką mes visi žinome ir to užgirti niekas ir niekas negali. Bet man rodos bolševikus ir Kapsuką smerkti tai tik toki žmonės kaip Bielskis turi ką mažiausiai tiesos. Žiūrėki-

te, Kapsuką už Centralinio Komiteto išardymą smerkia ir keikia kaip tik toks pat bolševikas tik juodos spalvos kuris ardė Centralinį Komitetą Amerikoje ir gyrės išgriovęs net 53 skyrius. Reiškia, kaip aš grioviau tai buvo gerai, o kaip Kapsukas nuo manęs išmokęs tą daro — tai negerai.

Už pardavimą Lietuvos kaizeriui Brest-Litovske reikia kaltinti ne kas kitas kaip "matoma" galvą tos sriovės kurios pasiuntinys yra pasirašęs po aktu, pavedančiu Lietuvą kaizerio valion.

Pirmieji; lenkai, vokiečiai ir bolševikai yra Lietuvos priešai tai tokiu pat priešu, nei kiek nemažesniu, yra tuli klerikalai ir juos visus lygiai pasmerkti pridėra.

Amerikos socialistus šiaip apibudino Bielskis: socialistų Darbininkų Taryba esą "supuvusi įstaiga" pirmiau esą jie rašę visokias rezolucijas prieš karą, o dabar valdžiai dabojuant negali, tai "į girias išvažiavę keikiasi, kad ten su beždžionėmis nuomonėms pasidalinti".

Bolševikai ambasadoriui" visur vaidinosi. Savo prakalboje jis tvirtino, kad "juodžiausi bolševikai išgamos, sėdi tautininkų redakcijose", ir gal but esą vienas — kitas ir tarp katalikų. Pirmą savo prakalbą užbaigęs po trumpos pertraukos vėl kalbėjo. Pasipasakojo kaip jis dirbąs pasisventęs Washingtone. Na, už 300 dolerių į mėnesį iš Tautos Fondo gaunamų, puikiai galima "pasišvesti". Prie užbaigos savo kalbos kvietė rašyti ant protestuojančių prieš kaizerio plenus blankų, kurias esą pagaminus Amerikos Liet. Taryba. Na, o ALTS. sekretorius tas blankas siuntinėdamas kuopoms sako, kad tai bendrai ALT. ir ALTS. tos blankos esančios. Kurio-gi dabar teisybė, ar "ambasadoriaus", ar ALTS. sekretoriaus? Ant blankų žmonės nenoriai rašėsi, nors rinkėjai ragino. Mat, nežinia, kur pakliuvo apie prieš porą metų atgal rinkti klerikalų tarybos parašai. Pagaliaus kokias gi gali būti gvarantija, kad klerikalai tik tam, o ne kitam tikslui vartos tuos parašus surinkę.

Po prakalbu dar buvo pagriežė benas ir neskaitytingai susirinkę žmonės, kurių buvo 100, išsiskirstė. Publikos pusę sudarė socialistai ir sandariečiai. Toks nesilankymas šioje dielėje je lietuvių kolonijū katalikų ant "ambasadoriaus" prakalbu parodo, kad katalikai ima "ambasadorių" Bielskį ignoruoti.

Darb. Sąjungos prakalbos ir balius.

Birželio 2 d. Asme salėje buvo L. D. S. Ohio apskričio suvažiavimas ir balius su perstatymu. Šin suvažiavimas buvo atvykęs ir kun. Kemėšis, tas "nematomas" klerikalų sriovės galva. Jis "runijo" patį suvažiavimą ir vakare po perstatymo, sakė prakalbą savo įsteigtos sąjungos nariams. Ant rytojaus kalbėjo dar vyčiams Popovyčiaus svetainėje. Kaip ant vienu taip ant kitų prakalbu Kemėšio žmonių buvo nedaug.

Liaudininkas II.

LAWRENCE, MASS.

Bus Dr. Šliupo prakalbos.

Birželio 27 d. ketverge, miesto salėje (City Hall), 7:30 vakare, bus Dr. J. Šliupo prakalbos apie Lietuvos reikalus ir amerikiečių lietuvių priedermes del mūsų tėvynės Lietuvos. Visi Lawrence lietuviai, be skirtumo pažiūrų ir tikybos, prašoma

sueiti. Salė milžiniška; sutilps 2—3 tukstančiai žmonių.

M—jus B.

P. S. Kaip buvo rupinimasi del salės, tai miesto valdyba abejojo ir norėjo neduoti vietos, mat užsiminė, kad gal rengėjas ir Dr. Šliupas yra pro-germana. Bet Z. Jankauskas, kuris daugiausia rupinasi del šių prakalbu pasakė, kad kaip reikia del Laisvės paskolos, del Raudonojo Kryžiaus, del Thrift Stamps ir kitokių galų, tai daugiausia prie mūsų krepiačių ir mes išsiujuosė dirbame ir mato te, kad mes alijantų pusėj.

Tada Committee on Public Safety prizadėjo pranešti vėliaus. Ir už 30 valandų laiko pranešė, kad sutinka duoti ir užduką (šiaip reika mokėti 25 dol. už vakarą), mat jie mušė telegramą į Scranton. Pa. klausdami informacijų, kas yra dr. Šliupas ir sulaukę atsaką, kad City Hall jam būtų visada atvira ir rengėjams duolama.

Ar nebūtų pavydys ir kitos kolonijom gauti miesto salę Šliupo prakalbotoms ir užduką.

M. B.

CLEVELAND, OHIO.

Svarbu ir žinotina apie pus-klerikalus "tautininkus".

Prieš tulą laiką Brooklyne gyvavo senbernių "homunna", kurios nariai savo laiku pridirė visokių komedijų, ypač scenose. Iš jų "veikimo" praita net farsus scenose statyti. Kiek vėliaus, vienas iš jų su pridilusiu pakausiu likimo pripirtas, atsikraustė į Clevelandą ir čia pradėjo savo "veikimą", nuduodamas didelį mokslirū apsipazinusį su Maskvos universitetu. Jis pasirijo net chorus suvienyti, bet paskutinį tam tikslui mingą atlaikęs prie Payne Ave., po Pensylvanija geležinkelio tiltu, atsižadėjo nuo savo tikslo. Prasidėjus persekiojimui iš "dušij ganytojų" pusės, greitai abudu susitaikė (sakoma, už "bamažką").

Vėliaus pradėjo su paskaitomis reklemuotis, bet išmintingesniems lietuviams pažįstant kromą pagal jo poną, jo paskaitos turėjo sudilti jo locname kišeniuje. Pradėjo jis naują veikimą: išgalvojo puscilikius, bolševikus ir "tikruosius tautininkus", kuriais pasirodė niekas kitas kaip tik tie, kurių vadovu pasiskelbė "The Press" viena šinkarka — lenkė su karčiamininko bernais. Veikimas tarp tų "tikrų tautininkų" jam negalimas, nes nėra ką ir kam veikti, o ypač pačiam. Apart TMD. niekur nepruklausant ir jo globėjui į susirinkimus niekur nesilankant. Tad pradėta veikti bent Haiburdai talkinėjant. Anas savo "avinyčioj" nesuvaldo savo neprausą burną prieš "Varpo" Chora, o mūsų "tikras tautininkas". "Varpo" nariams, mėgina įkalbėti, kad reikia atsiskirti nuo Sandaros kuopos, nes, girdi, ALTS. kovoja prieš tikėjimą. —Savo gazietoje rašo prieš "Varpo" choro vedėją.

Jis nelabai seniai kalbėdavo apie Sand., apie vidur. sriovę, apie tautininkus ir "tautiečius" ir gyrėsi, jog jiems visame simpatizuoja, jog ir jis jiems priklauso (prie Sandaros nepriklauso), o dabar žiūrėkite, koks iš jo "tautininkas", net Haiburdos bernu tapo, draskytoju tautininkų draugijų. Prieš šitą elementą, vietiniai lietuvi tautininkai, privalo netylėti ir su juom nieko bendro neturėti. Jis dar tikisi kokio ten sau "dvasiško" pelno ir iš trumpo laiku pagarsėjusio savo nepastovumais S. Šimkaus, Brooklyno vargonininko, įvairių nesąmonių priplepėjęs Naujoje Anglijoje, žada ir čia lankyti. Tautininkai, nepasiduokime demoralizuotojams, stiprinkime

savo sriovę ir kovokime su atgaleiviais, klerikalų pakalikais.

Kitas toks "tikras tautininkas", iškėgęs su ALTS. knygomis, dabar atvažiavęs giriasi, gad jis tyčia išsivežė knygas, ne palikdamas narių sąrašo, kad kuopa pakrikty. Daras tai, keršindamas už neišrinkimą jo klerikalų supaškudytą seimą, atsiubuvęs New Yorke. Ir, girdi, be jo kuopa negalės gyvuoti, turės pakrikti.

Nesulaukite, silpnadvasiai! —Jūs neužtvenskit upės bėgimo, nors ji sriuventų ir pamažu... Aržuolas.

HAVERHILL, MASS.

Mass-mitingas ir protestas.

Klerikalų galutinas nugalėjimas.

Haverhill miestelis randasi puikioj Naujos Anglijos vietoj, prie Merrimack upės. Miestas skaito apie 65,000 gyventojų, kurių tarpe gyvena apie 1000 lietuvių. Kaip visur, taip ir čia randasi visokių nuomonių žmonių. Vieni skaitosi save kuniginiais klerikalais, kiti tautiečiais, o dar kiti socialistais. Visi turi išsidirbę tam tikras idėjas, vieni dirba daugiau ar mažiau progreso labui, seka kiekvienos dienos pasaulio judėjimą, taikosi sulig kasdienių žmogaus proceso veiksmų, reikalavimų, tuom tarpu kiti dirba priešingon visai moderniško žmogaus supratimui pusėn. Pirmesni to darbo žmonės esą socialistai ir tautiečiai, pastesniejie — kuniginiai pastumdėliai, klerikalais.

Nors kuniginių čia randasi visai mažai, tačiau tie patįs, baigia nykti. Vienok ir skęstantis bedugnė žmogus griebiasi už šiaudo, manydamas išgelbėti savo gyvastį taip ir klerikalai, stveriasi už paskutinio įrankio savęs "išsigelbėjimui"... Bet veltui jų pastangos. Žmonės jau supranta kas juos veda prie gero, o kas prie pražutingo; jie jau išmoko atskirti gerą nuo blogo.

Birželio 16-tą d. čia buvo parengtos vietos Neprigulmybės Fondo, nukentėjusiems nuo karės lietuviams prakalbos. Tikslas prakalbu, kad išnešti protestą priešais klerikalus už stengimąsi parduoti Lietuvą kaizeriui ir padaryti Lietuvą monarchiška valstija su svetimo kraujo karaliumi. Kalbėtojas buvo pakviesti J. B. Smelstorius iš Bostono ir Z. Jankauskas iš Lawrence, Mass. Dar prieš atidarymą susirinkimo, p. K. Vencius, pirmininkas minėto fondo, bet kuris paskutiniu laiku suorganizavęs tapo klerikalų Fondo skyrių, iš laiko užreiskė, jog apie politiką visai ant šių prakalbu negali būti kalbėta, nes tuom "suerzins" klausytojus (skaitytojas turi suprasti: suerzins p. K. Venciu). Ką p. Vencius, kuniginis klapiukas manė, tą jis atidarydamas susirinkimą viešai susirinkusiems pasakė. Bet ant jo paties nelaimės, kiti minėto fondo nariai pp. Uždavinis, P. Čiras ir k. tuo apreiškė aiškiai susirinkusiems p. K. Venciaus juodąją politiką už juodaskvernų abazą. Vencius dar norėjo "pasiaiškinti" publikai, bet pradėjus delnais ploti, trepsėti kojoms, švilpti, p. Vencius susinervavęs bėga nuo platformos. Kaip tik ir reikėjo. Tuo jo vieton į Fondą išrinktas tapo P. Čiras, o vedėju prakalbu J. Uždavinis.

Prasidėjo reguliariškas prakalbu vedimas. Pirmas kalba J. B. Smelstorius iš So. Bostono. Jis išreikšdamas didį džiaugsmą už nugalėjimą "kryžiočių" kurie visuomet buvo yra ir bus žmonių laisvės priešais, pradėjo prakalbą. Jis rimtai priparodidamas vien istoriškų faktus pabėgo nuo 1905 metų laiko revoliucijos, lietuvių laisvės judėjimo (Seka ant 7-to pusl.).

PILIEČIAI.

Commonwealth of Massachusetts atidarė valstijos rūmose ofisą delei specialio patarnavimo ateiviams.

Massachusetts Ateivių biuras aprūpina dykai, informacijomis, patarimais ir vedime užsienyje gimusių, kuriems stoka pažinime anglų kalbos, įstatymų ir papročių šios šalies tankiausia pasekmės būna visokių prigavysčių.

Jeigu jūs buvote auka kokių nors šelmų, tai nieko nelaukiant kreipkitės prie Ateivių biuro ir gausite dykai teisingą patarimą ir kuris labai daug jums pagelbės.

Valstija pageidauja, kad jos užsienyje gimusieji gyventojai užsiganėdintų visose gyvenimo sąlygose. Štai delko yra uždėtas Ateivių biuras.

Kompetentiški lietuviai perkalbėtojai patarnaus tiems, kurie nesukalba angliškai.

Atsišauk ypatingai arba rašykite, kad ir lietuviškai jei tas jums geriau.

Massachusetts Bureau of Immigration
Room 109, State House, Boston

Didžiausias ir naudingiausias laikraštis.
Neužsiima barnėmis ne polemikomis.
Talpina daug žinių.
Talpina daug moksliskų ir pamokymnčių straipsnių.
"DIRVA" verta skaityt kiekvienam lietuviui ir lietuvei.
Tik \$2.00 metams.
Kanadoj ir Mexikoj \$2.50.
Kitose šalyse \$3.00.
Ant paziuros vienas No. Dykai.
"DIRVA"
2004 ST. CLAIR AVE. CLEVELAND, OHIO

Labai Puikus RESTORANAS!

Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakariene suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.

J. Mathus.

344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

SANDARIEČIŲ DOMAI!

Kiekvienas sandarietis privalo perskaityti ALT. Sandaros Principus ir Programą, kurie yra išleisti atskiroje knygelėje. Kaina nebrangi, tik 10 centų.

Kaip pasimokinti plaukti, šioji knygelė yra begalo naudinga, ypač dabartiniu laiku, kuomet daug mūsų brolių stvoja Suv. Valstijų laivynan. Perskaite tą knygelę, be sunkumo galėsite išmokti plaukti. Tuomet nebus jums bausnės nė vokiečių submarinai, nė įvairūs bauginimai, nes mokėdamas gerai plaukti, nelaimėi išitikus, visuomet galėsite lengvai išsigelbėti. Kaina tik 20 centų.

Žmogaus pareigos. Parašė Giuzeppe Mazzini. Vertė V. K. R. "Sandaros" spauda. Puslap. 245.

Šita knyga yra parašyta garsaus italu patrioto ir revoliucionieriaus tokiu laiku, kuomet Italija buvo svetimųjų pavergta, kaip ligšiol kad buvo Lietuva. Autorius labai dailiai ir įtikinančiai parodo, kokios yra žmogaus pareigos linkui — tėvynės ir savo šeimynos, tikybos ir Dievo, darbininkų ir visų žmonių. Perskaite šitą knygą žmogus jaučiasi naujai atgimusi, nes visas pasaulis jam prašvinta. Kaina \$1.00.

"SANDARA"

366 Broadway,

So. Boston, Mass.

Konservatorija

Lietuvių Muzikos konservatorija, 769 Broadway, So. Boston, Mass., atidaro Vasarinį Muzikos Kursą, specialiai Choro ir orchesteros vadovams. Gali važiuot suprantanti bile kurį instrumentą. Kursas bus vestas teoretiskai ir praktiskai budu. Užbaigę kursą gaus Konservatorijos pažinėjimus.

Kursas prasideda 8 d. liepos, baigiasi 28 d. liepos. Mokslas eis labai sparčiai. Mokestis už kursą 25 dol. Nepraleiskite tokio parankumo ir progos.

Susizinojimui:

MIKAS PETRAUSKAS

769 Broadway,

So. Boston, Mass.

"TĖVYNĖ" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MENĖSINIS PRIEDAS

—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI \$1.00—
Užrašykite ją savo draugams ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.

Užsakymus ir piningus reikia siųsti sekančiu adresu:

A. B. STRIMAITIS,

307 West 30th Street,

New York City.

ЧИТАЙТЕ старейшую и самую распространенную в С. Штатах и в Канаде про-

грессивную и внепартийную народную газету

"РУССКОЕ СЛОВО"

выходит в Нью-Йорке.
ПОД РЕДАКЦИЕЙ Л. М. ПАСВОВСКОГО
при участии выдающихся русских, украинцев, польских и литовских литературных сил.
Передовые статьи помещаются как на русском, так и на английском языках.
«Русское Слово» ежедневно находится в 4000 русских, украинских и польских домах.

RUSSKOYE SLOVO

31 East 7th Street

New York, N. Y.

Пробные номера высылаются бесплатно

DR. ŠLIUPAS APIE LIETUVĄ.

(Taša nuo 2-ro pusl.).
 jūros! O pasilikę be jūros, mes priversti busime kreipties ar Lenkijon ar Vokietijon. Lenkija kuo tolyn, tuomi labiau užsigėdė priverstinai Lietuvą pasižaboti. O Vokietija nuduoda nekaltą avinėlį, dar sakosi Lietuvą iš Rusijos nasrų išgelbėjusi, na, ir ji siulo tik Zoll-vereiną! Vokietija duos Lietuvai savo išdirbinius, o Lietuva Vokietijai statys savo žemės produktus... Ir, žinoma, Lietuva bus ant mylistos ir nemylistos Vokiečių išstatyta, o reikiant ir prartyta. Nesunku tad bus ir kolonizuoti Lietuvą vokiškais naujokais, ir galiaus padaryti šalį vokiškąja šalimi.

Ir tokia politika tuomi labiau pasisekti galės, jeigu įvyktų p. Gabrio senai projektuotas Lietuvos karalius, parvežtas iš Vokietijos, kurį projektą dar neseniai prieš Naujus Metus parėmė Lauzannės Lietuvių Konferencija! (Jos nutarimus spausdiname kitoje vietoje. Čia mūsų pabraukta "Sand." Red.). Galiaus, sako, Lietuva turi tapti nariu "vidurinės Eropos valstybių", beveik tai tas pats, ką-be aneksijų — aneksuota prie Vokietijos. Ne, ne! Musų sumanymas švedijoje jieškoti paramos netaip mažu daigtu esąs pasirodo, kaip iš pradžių. Tik klausimas: kiek drįs švedai remti Lietuvos Nepriklausomybės reikalą ir ar jie stos mūsų pusėn, iš reikalaujant išiegti Baltijos jurą? Juk jie nedrįsta kištis į Suomijos betvarę, net Atlando salų reikale užima svyruojančią poziciją... Taip pat toje valandoje truksta žinių, kiek Latviu se susipratimas pasigavo." Pabaltijos tautų klausimas pas vokiečius, sąryšyje su Lietuvos klausimu.

"Nuo vokiečių girdime, buk Latviai, drauge su baronais, esą apsprendę prisidėti prie Vokietijos; taip šneka Vokiečiai! Bet aš žinau, ir kiti žino, kad tas nesutinka su Latvių palinkimais, ir todėl tam tikėtis nėra galima. Kada Estija apsiskelebia nepriklausoma ir kada ji jieškoti mano pagalbos pas Vokiečius, galbut atsirasti galėjo ir keletas latvių, kurie pateko į vokiečių spąstus, bet-gi Latviai Rusijoje likę negali rasti kitokios išiegos, kaip viena — jieškoties nepriklausomybės, ir antra — dėties su Lietuviais į vieną politiską kūną.

Čion vokiečiai sušurka, kad vokiškaisi gaivalas negalįs pasilikti stelbiamas Pribaltijos provincijose. Jeigu ir įvyktų Lietuvos susidėjimas su Latvija, tai vis tik ir Vokiečiams turėtų būti patikrinti autonomija. Ir kaipgi? Vokiečiai baronai gyvena dvaruose išsidraikę, o šiaip Vokiečiai — tai miestėlnai; tai-gi nekruvoje visi gyvena, bet yra plačiai po šalį išsibarstę. Priegtam jų skaičius nesiekia viršiaus 160,000, imant Kuršą, Vidžemį ir Estiją. Ir tam skaičiui atskirą autonomiją duoti? Tad ir Totoriai Vilniaus ir Gardino gub. turi tiesą gauti autonomiją, o ką jau šnekėti apie žydus, lenkus, gudus ir tt.? Ir tad valstybėje pasidarytų autonomijos autonomijose, ir kas ten tame labirinte galėtų siulą tvarkos ir teisingumo besujieškoti? To galbut vokiečiams ir tereikia, kad galėtų svetui tarti: žiūrėkite, Lietuviai nesubrendę, nemoka šalies valdyti! Ir reikia juos prie Vokietijos noroms - nenoroms prijungti. Bet... demokratinėje šalyje nei joks tautinis gaivalas stelbiamas nebus, visi lygiais ukėsais, ir nematau, kam dabar autonomijos, specialės privilegijos reikalingos! Ar šiaip ar taip imant, Vokiečiai norėtų svetui parodyti, kad jie geradarijai Lietuvos, bet podraug jie tykoja, kaip "kvailus Lietuvius" ap-

gautų. Tik kas-žin, ar šiandien Lietuviai esti anais burais. . . . .
 kiais juos Vokiečiai karės pradžioje skaitė. Išlėkė Insenburgas, dumia jau šalin Michalkevičius, — na, tai vis-gi "kvailių Lietuvių" pastangos tai padarė. Gal-but jų vietas užims tokiepat ponai su tokia pat politika; o mes Lietuviai vėl triusimės, kad atsikratę nuo "draugučių", galiaus savo valdžią įsigytumėm."

Dr. J. Šliupas apie Gabrį ir jo veikimą dar rašo.

"Andai jau rašiau, kad p. Gabrys pereitąjį metų buvo Stockholm pasiuontes į busimąjį socialistų suvažiavimą memorandumą, kur išreiškė Lietuvius esant ištroškus turėti konstitucijinę karalią. Tuomet aš p. Gabrį kaltinau, kad jis vienas prisigerindamas Vokiečiams, proponuoja arba užrogina mums karalių ant sprando. Pasirodo, kad pasiklydau. Stockholm konferencijoje, kun. P. tikrino, kad taip buvę padaryta su kitų šveicaričių Lietuvių žinia, beje su žinia ten gyvenančių kunigų ir atstovų, prisistų nuo katalikų Amerikos! Dabar y la išlenda aikštėn. Tris mėnesiai atgal, tuojaus po Stockholm konferencijos įvyko kita konferencija Lauzannoje, kurioje be keleto kunigų dalyvavo ir keli Lietuvos Tarybos nariai iš Vilniaus. Tarp kitų dalykų, tie Lietuvių Tautos vyrai nutarė aiškiai, bet nepaskelbė viešai, kad Lietuvos valdžios forma busiant konstitucijiniai monarchiška. Dabar jau ir vokiški laikraščiai tatau skelbia. Bet Lietuviai toki savo nutarimų, bent tuo tarpu, laikė neskelbtinu."

Kuo remdamiesi klerikalai taip elgiasi. Dr. J. Šliupo nuomonė.

"Žinau, kad diduma Amerikos ir Rusijos Lietuvių pageidauja respublikos, ir esu abejonėje, ar kitokis būtų noras taip-gi Lietuvoje gyvenančių žmonių. Visi juk atjautę esame smugius iš karalių malonės. Tad turi būti priežastis, dėlko šveicarijoje Lietuviai nebe pirmu kartu išsitaria už monarchiją, o ne už respubliką. Kiek išmanau, tai priežastis esančios maždaug tokios:

1) Prisiėmus ant Lietuvos sosto kokį-nors vokišką prinčą (akyje turima kunigaikštis Von Urach, iš Wittelsbachų šeimos), galima busią atsiginti nuo personalės unijos kaizerio Vilimo II, kurs Lietuvos karaliaus titulu ir garbės pageidauja.

2) Greičiaus ir lengviaus galima busią pradėti organizuoti lietuviškąją valstybę, "turint galvą ant pečių", nėra mažiaus kliausių busią iš Vokietijos pusės.

3) Pradžiai truksta kapitalo, o Vokiečius prisitraukus karaliauti, be abejonės atsidarys jų mašnos dėl Lietuvos labo ir politiško ir ekonomiško, ir

4) Nebus maišaties, sujručių ir tt. šalyje, dažnai prezidentas renkant, o ypačiai dabar, kada laudis tamsi ir lengvai į partijų partijas suskaldoma.

Prisipažįstu, kad iš tų priežasčių (o jos visos gan įdomios!) pirmoji bene turi didesnį pamatą už kitas. Gal buti, kad lengviaus tokiu budu atsikratytume nuo sujungimo Lietuvos su Vokietija. Tačiau yra rimtų priežasčių, kodėl respublika geriaus Lietuvai tinka, negu monarchija.

1) Šiandien visame sviete karaliai nebeturi paguodonės, ir karalijos virsta respublikomis; juk ir Rumunijoje nepoilgam rasi Ferdinandas nebeteks sosto. Ar Lietuviai prastesni už Chiniją, Portugaliją ir tt.? Užsidėti karalių našta lengva, bet nusikratyti — oi labai sunku.

2) Diduma Lietuvių yra įsitikinę į demokratine valdžios formą.

3) Karaliai paprastai garbodus žmonės, trokšta didinti savo

valstybės ribas, ir greičiaus linkę yra kariauti.

4) Prie karaliaus dvaro prieigą ras dvarponiai, turtouliai, ir šalis lengvai gali tapti oligajos įrankiu.

5) Žmonių visuomenėje rasis prisilaužytojų, prisivaisins šnipukų, dvaro kamarille kels visokius jeibius, ir vieša moralybė netik ne augštin kils, bet žemyn riedės į pakalnę paprakais, intrigomis ir tt.

6) Dėl nepasitenkimo taja valdžios formą kils ginčai ir vaidai tarpe pačių Lietuvių, o gal but suirutės ir riaušės, ir tad neapšviesta dar ir silpna tauta gali umai atsidurti ant pragaišties kranto.

7) Nuo senai girdime Lenkus šnekant, kad Lietuvai turint karalių, jie taji apsirinksią Lenkijos karaliumi ir tokiu budu prispirsią Lietuvius su Lenkais buti unijoje.

8) Kaip į tai pažiūrės Entantė? Ar nedarys ji didelių kliačių Lietuvai? ypačiai jos nepriklausomybei?

Ak, suprantu gerai, kad demokratinu budu sutarkyta valstybė neprivalo daug paisėti, ar valstybės galva yra permanentė (karalius) ar tulum laikui renkama (prezidentas); juk tuli prezidentai (pvd. Susivienijusių Amerikos Valstybių) turi daugiaus politiškos galybės negu karaliai ir cesoriai (pav. Anglijos cesorius). Demokratinėje valstybėje galva tai tik politiško kuno papuošalas. Vis-gi baisu, kad galva valstybės, kartais ir demokratinėje šalyje, nepaverstų ją į oligachinę, plutokratinę ar autokratine. Šale karalių ir kunigija įgys didesnę vertybę valstybėje, negu jai pridera turėti, kaip ir turtouliai neatsilikus užpakalyje.

Man rodosi, kad tokį klausimą nuspręsti tegalėtų ir teturėtų tautos Steigiamasai Susirinkimas, o ne dabartinė Lietuvos Taryba, kuri tvarko ir tvarkys tuomi tarpu vidujinius tautos reikalus. (Musų pabr. "Sand." Red.).

D-RO J. ŠLIUPO PATA-RIMAS.

"Be abejonės, visi rimtai turime apie tą klausimą pasvarstyti, o ne pašaipomis nuleisti. Čia susiduriame su realiu gyvo gyvenimo klausimu, ir jisai ne slapstyti nuo žmonių akių reikia, bet viešai gvildenant, kolei dar yra laikas. Sykį valdžios formą pasirinkus, nėra lengva ją atmainyti, o kad ir atmainyti, tai jau be revoliucijų ar kitokių suričių neapsieisi. (Musų pabr. "Sand." Red.)

Politikos klausimuose juk dar tik vaikas tebesame. Rusijoje niekas nedalyvavo politiskame gyvenime, o Amerikoje Lietuviai ir-gi diduma nuošaliai nuo jo stovėjo. Tad patyrusių politikų mūsų tarpe yra labai mažai.

Ažuot pešesi už menkniekius, dabar mėginkime rimtai pažvelgti realiam gyvenimui į akis, ir malonėkite šitą keimarį pakramtyti.

Bajgiu šiam kartui. Ir taip jau turėsite svarbios medžiagos gliaudymui gana. Tik rimtai imkitėsi už darbo, o ne bobų budu, nesa be rimtumo tik save ant pajukimo pasistatysite prieš svetią, ir savo tautai didžiausią skriaudą, o ne naudą padarysite."

(Taša nuo 6-to pusl.).

mą. Kas už laisvę žmonių tvirtai stovėjo, kariavo, kas laisvę žmonių saivališku budu, judoškai už 30 grašių pardavimėdavo; kas dabartiniu laiku stoja tikrai už žmonių laisvę, ir kas ją parduoda kaizeriui. Užgyrė darbus kairijų tautininkų ir socialistų, pasmerkė klerikalus ir linkusius prie jų tautininkus. Antras iš eilės kalbėjo Z. Jan-

kauskas, kuris paėmęs paprastą paveizdą vagilių-burglerių pasielgimą, apvogimą žmonių namų, kuomet pastariejie išeina į dienos darbą, sulyginamas musų politiškus burglerius, kurie, dar nuo "kunigų iškariautos" laisvės Lietuvai, jis išskaitė 80 išleistų popiežiaus 9 ir pop. 10, "Prakeikimų" šiam svetui, interpretuodamas atskirai kiekvieną prakeikimą ir parodydamas pačių popiežių darbus, jog nuo Romos armijos, kaip ji neuzreikstų žmonėms laisvę, tiesas, negalima pasitikėti, nes "Prakeikimuose" kas yra moksliška dailui, gera žmonėms, to-bula, viskas yra popiežių prakeikta. Todel karštai ragino klausytojus sekti atydžiai šio momento lietuvių ir podraug viso pasaulio politiką, ir buti gatavais prisirengę bile momentu apginti gimstančią Lietuvos ir viso pasaulio laisvę.

Ant galo tapo perskaityta rezoliucija, išnešta priešais kaizerį ir lietuviškus klerikaliskus politikierius, kuri tapo priimta visų Atsistojimu. Prieš priėmimą rezoliucijos, kaip tik buvo apreiškta, kad tris suaugę kunigų bernai, vedami K. Venciaus, išsinešė laukan. Iš to, kas čia pra-nešta, gerb. "Sandaros" skaitytojai gali lengvai patįs nuspręsti kas užtaria kaizerį, o kas užtaria už Lietuvos laisvę ir kas ją nori parduoti.

Klausytojas.

NEWARK, N. J.

Paskutiniu laiku, tautininkai turėjo daug susirėmimų su katalikų vadais klerikalais. Mat jie visur nori diskredituoti tautininkus.

Birž. 10 d. Tautos Fordui kalbėjo Česnulevičius, ir visai neuzgavo tautininkų, bet socialistams tai davė vėjo, kiek tik išgalėjo.

Amerikonai rengiasi prie didelio apvaikščiojimo neprigulmi bės dienoje. Liepos 4-tą d. Todel-gi ir lietuviai nenori atsilikti, turėdami mintyje lenkus, kurie visur nori pakisti koją lietuviams.

Pasikalbėjus tautininkų veikėjams su katalikais, tapo sušaukta draugijų atstovų susirinkimas, kuris buvo biržio 11 d. Susirinkime dalyvavo katalikų draugijų ir kuopų atstovai, nutarta dalyvauti parodoje liepos 4 d.

Tam tikslui yra išrinkta komisija susidedanti iš tautininkų ir katalikų surengimui lietuvių parodos. Kaip rodos, paroda pavyks gera, nes svarbiam darbui prisijėsus, tautininkai su katalikais visgi susitaiko. Tad visų lietuvių privalumas dalyvauti, nes parodos pasisekimas priguli nuo visų ir dabar laikas parodyti amerikonom, kad lietuviai pribrendę buti laisvais.

Tarpe sandariečių kilo nesu sipratimai delei "Sandaros" taktikos ir nekurię išsireiškia, kad perdaug į kairę žiuri. Žinoma, tas kenkia kuopos augimui.

Birž. 7 d. čionai mirė Kazys Armulavičius (Sarka). Vėlionis sirgo keletą metų džiova. Jis dirbo prie kriaučių, priglėo prie šv. Jurgio Dr-jos ir skaitė katalikiškus ir tautiškus laikraščius. Paliko moterį ir 2 vaikučius dideliame nuliudime. Birž. 11 d. su bažnytinėm apeigom likosi palaidotas katalikų kapinėse. Newarkietis.

Nusipirk Mosties.

TAI BUSI GRAŽUSI! Ją išdirbo Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skalesu baltu. Toji mostis išima plėmus raudonus, juodus, arba šlakus ir prašalina visokius spuogus nuo veido. Kalna dėkutės 50 c. ir \$1. Pinigus galit siųgt ir stampomis.

J. RIMKUS, R. F. D. 3, Southbury, Conn.

SILPNAS PILVAS.
 panaikina galvos sopėjimą, netyrą kraują, uždegimą aklosios žarnos ir kitas ligas.
KALVARIJINIS
 Vynas gydymui.
 palaiko jusų pilvą tvarkoje.
 Kalvarijinis vynas gydo užkietėjimą vėdurių o kartų ligų, kurios paėina nuo vidurių užkietėjimo.
 Kalvarijinio vyno gydymas yra svarbiausiu einančiu šimtmečiu ir atkreipta doma visų pilvo specialistų į tą vaistą.
 Sugrąžinsime pinigus tiems, kas praneš, kad garbingojo Kalvarijos vyno gydymas nėra tokiu, kokiu aprašome.
D. Wroblewski & Comp.,
 M — 207
 196 East 4-th st.,
 Dpt. 207—M,
 New York City.

RUSKAS DAKTARAS
Dr. N. A. Glebow,
 Specialistas Venerišku ligu. Igiųs mokslą. Berlio, Vienos ir kituose Europos universitetuose.
 884 Main St., Cambridge, Mass.
 Ofiso val. nuo 1 iki 2 ir nuo 6 iki 8 po piet. Nedėlioms nuo 12 iki 1 d
 Kitas ofisas
 428 Centre St., Jamaica Plain, Mass.
 Telephones: Jamaica 1831 W
 ir Cambridge 1235 J.

"SANTARA"
 Savaitinis kulturos, visuomenės ir literaturos laikraštis.
 Kaina: Rusijoje metams 12 rub., pusei metų 6 rub., 3 mėn. 3 rub., 1 mėn. 1rub. Amerikoje du syku brangiau.
 Pajieškojimai artimų ir pažystamų skelbimuose nedaugiau 4 eilučių 3 rub. Amerikos skelbimai pajieškojimai 5 rub.
 Redakcijos ir Administracijos adresas: MOSKVA, PAKROVKA 10 — 4.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
 Galima susikalbėti ir lietuviškai
 Ofiso valandos:
 Rytais iki 9 val.
 Po pietų 1 iki 3
 Vakaraus 6 iki 9.
 536 Broadway, So. Boston.

DR. A. J. KARALIUS
 Lietuvys Gydytojas ir Chirurgas
 [2121 N. WESTERN AVE., CHICAGO.]
 Valandos: Ryta 9—12.
 Po pietų: 2—8.
 Tel. ARMITAGE 984

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
 Akių Specialistas.
 399a Broadway,
 Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Tolsiausia ir geriausia lietuviška
APTIEKA
 Sutaissau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, apie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoje. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulij yra vartojamos. Galit reikalaut per laiskus, o aš prisijuks per expressa.
K. ŠIDLIAUKSAS
 Apterikas ir Sardinikas
 226 Broadway, kampas C Street, SOUTH BOSTON, MASS.
 Telephone South Boston 21014 ir 21013

Dr. George P. Ross
 NO PLATES REQUIRED
DENTISTAS.
 Traukia dantis be skausmo. Lengvais išmokėjimais.
 455 Broadway, So. Boston, Mass.

Vasara Ateina.

 Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka koznak žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.
 So. Boston Custom Tailors,
 K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
 278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
 Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir keprame visokiomis madomis — kaip kas nori.
 Turiu švrią pirmos klesos pirktį ir galima išsimaudyti.
 224 W. Broadway,
 So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčaiu

 perskaityti šitą apskelbimą kuris yra iš geriausių kostumerišku kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darba gvarantuojau. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, prienamoms kainoms. Taipgi mokinu kriaučius dirbti. Kurie norite išmolti tikro petrinu iškirpimo galite atsisaukti per laiską arba ypatičiai. Platesnių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:
 Petras Valiulis,
 42 1/2 Haverhill st.,
 Lawrence, Mass.

PAILSAI
 GEROVĖS BEJIEŠKODAMS
 Nenusimink! Gerovė gyvena ant augsto kalno. Ten ją rasi, jeigu geru keitui prie jos eisi.
 Laikraštis "Lietuva" gerai pamokinimas ir teisingomis žiniomis nušvies ir palengvins tau tą kelia prie tavo gerovės. Tik pamėgink jį skaityti. Kaina metams \$2.00; pusei metų \$1.00. Viens numeris gauties pasijurėjimui U2 DYKA, jeigu tuojaus atsisaukisi
"LIETUVA"
 814 W. 33rd St. Chicago, Ill.

Vietos žinios.

SVEČIAI "SANDAROS" REDAKCIJOJE.

Birž. 24 d. atvyko gerb. Dr. J. Šliupas iš Scranton, Pa. į Bostoną, birž. 23 d. g. V. K. Račkauskas, "Tėvynės" Redaktorius, birž. 24 d. gerb. T. Naruševičius, Gerbiamieji svečiai čionai prabus kone visą savaitę. N. A. Apskritys rengia prakalbas Bostone ir apielinkėje.

"DARBININKAS" - ŠMEIŽIKAS.

"Darbininkas" jau metai tam atgal bauriai apšmeižė visų gerbiamą K. Jurgeliuną. Nuskriaustasis, negalėdamas su juo gauti rodos padavė teisman ir šiomis dienomis buvęs teismas rado, kad "Darbininkais" neteisingai apšmeižė p. K. Jurgeliuną ir nubaudė kaltininką pinigine pabauda užsimokėti.

Matote, kad "Darbininkas" yra šmeižiku ir tui net teismas atrado.

KONCERTAS

SO. BOSTONE.

Liepos 3 d. 1918 m., 8 val. vakare Lietuvių Svetainėje bus puikus koncertas, kurį išpildys Lietuvių Konservatorijos mokiniai, vedami gerb. komp. M. Petrausko, Liet. Konservatorijos Direktoriaus.

Verta visiems šį koncertą girdėti, nes bus dainuojama ir sugrotą nauji gerb. kompozitoriaus M. Petrausko muzikos veikalai.

Taipgi Konservatorijos mokinių draugai, atėikite pasižiūrėti, kaip toli pažengę jūsų draugai Jai-lės srityje.

Žinios.

KLERIKALAI APSIVYLĖ.

Pereitame "Sand." num. buvo aprašyta, kaip klerikalai suagitavę tamsias davakas ir įvairaus plauko vaikijozus, suardė vietinių socialistų surengtą protesto mitingą. Tečiau tas jiems neišėjo geran. Socialistai surengė antrą protesto mitingą praeitą sekmadienio vakarą, kurin prisirinko pilnutėlė Lietuvių svetainė, ir liet. socialistų svetainė prisibruko pilna ir vis žmonės rinkosi. Policija turėjo laikyti uždarytas abiejų svetainių duris ir daugiau neleisti, nes būtų bausis susikimšimas, per tai daugelis žmonių grįžo nuo svetainių durų namon.

Abiejuose mitinguose išnešta vienbalsiai protesto rezoliucijos. Liet. svet. kalbėjo S. Michelsonas o soc. svet. — J. B. Smelstorius.

Reiškia, klerikalai norėjo pakenkti socialistams, bet išėjo atbulai — pasitaravo išgarsindami progresyviškesnių žmonių rengimus.

MONTELLO, MASS.

22 birželio, Lietuvių Muzikos Konservatorijos, Montellos Skyrius, po vadovyste

savo mokytojaus, komp. M. Petrausko, Lietuvių Tautiškoje svetainėje, buvo koncertas. Koncertas buvo tikru koncertu, kaip koncertas ir turi but, — pavyko labai gerai, tik publikos buvo truputį per mažai tokiam koncertui, nes nebuvo pilna svetainė. Programas susidėjo iš apie 24—26 numerių ir dalyvavo į 20 mokinių. Stipresnėmis vienutėmis apsi-reiškė dailėje Putvinskaitė, Varaitis, Simanavičius, Bačiulis, Velička, Mizara, Kemzura, Gutauskas, Mineikaitė, Stonkaitė, Ruta ir kiti. Didelę užpelnytą garbę užsipelno jaunuomenė už tokį pasišventimą daili ir josios auginime minioje ir demokratizaciją. Te gyvuoja Lietuvių Muzikos Konservatorija su eilių eilėmis besilavinančių mokinių.

Korespon.

SO. OMAHA, NEBR.

Klerikalai tinklus traukia. Ginčai, prakalbos.

Pas mus vis šis, tas yra, bet mažai kas nušviečia apie vietos lietuvių, ypač klerikalų darbus. Birželio 4 ir 5 d. buvo prakalbos — pamokslas p. Račkaus.

Jis kalbėjo tą pat, ką pernai prieš kalėdas ir ligšiol, matomai, Račkus nesimokino. Ypatinai mūsų darbininkų vargai jam svetimi. O gyrėsi einas mokslus, kelioliktas metas ir tuojau išduosias iš universiteto. Negali amerikiečiai pasigirti su tokiais savo studentais.

Ir jis tikisi, kad savo tokia prakalba ką nors atsieks. Potam vyrutis uždavė klausimą socialistams, kad jie duotų klausimui jam, bet balsas pasigirsta iš publikos, kad pamokslas niekais nuėjo. Tuomet prašė, kad duotų klausimus laisvamaniai — tautininkai. Bet moteris pasiprasė balso iš publikos ir pasakė, kad visi gerai supranta, ką Račkus sakė tai delto net neužduodut klausimu, Ir vyrutis neturi ką atsakyti.

Tuomet pradėjo vietos, So. Omahos veikėjas klausiti apie N. Y. seimą. Čia tas besarmatis pradėjo koliotis. Ypač taikė savo purvais čia ant vietos visų gerbiamai moteriai veidus aptaškyti.

Vietos advokatas J. Juvikas, taip-pat gerai atšovė ir Račkus

neturėjo ką atsakyti.

Gerai, gerai, ponai klerikalai, kad jūs sakot, jog mes So. omahiečiai lietuviai turime didelių balsų moterį, kad net rytiečių klerikalų tvirtovėm grėsia pavojus. Kad dar daugiau kas nors tokiu balsu surinktu, tai klerikalai sugriūtų iš pamatų.

Dar klerikalai viešai išdrįsta kalbėti apie Lietuvos laisvę, kuomet jie nenori pripažinti kitam laisvės pasakytį tą ką mano.

Kun. A. Tamuliunas duoda klausimą, kas daryti su tais, kurie platina "Naujienas"?

Račkus pradeda plusti, vadinam šlamštu laikraštį ir sako, kad nebaikotuoju, bet čia pat šaukia neskaityti žmonėms "Naujienas", o kas norėtų skaityti, tai galite skaityti, tik dykai gaudant.

Račkus pradėjo ir tautininkus užkabinėti, Tautiečių esama šnipų, ypatingai, rodosi SL. A. centras šnipų lizdu, Anglijai tarnauja p. K. Pilėnas ir Rimka, buvusias "Ateities" redak. A. Žalpis, tuojau pareikalavo dokumentų ir siulo Račkui \$1.00 už prirodymą ir ar galėjo buti blogu, kad Anglijos ir Amerikos lietuviai piliečiai prigelbsti savo šalims sunkiame laike. Ar klerikalai, kurie vardan Lietuvos, vysk. Karevičius, važliavo į Berliną pas kaizerį prašyti ka-

talikiškios monarchijos, nėra didesniu prasižengimu. Ir priminė apie Bartuškos pasirašymą po memorandumu.

Račkus neduoda daugiau balso žalpiui, bet susigriebdamas atšauka, kad Pilėnas, saką jog pasauliui lietuviai neištikimi ir sušunka Račkus, "lietuviai pasirodykime, kad mes esame šiai šaliai ištikimi". Publika atsisto ja ir rankų pakėlimu prisiekia.

Jeigu iš mūsų klerikalų bandytų sulosti tautai pražūtingą rolę. Tada turėtume mes netuviai, kas gyvas sušilti prieš juos ir taipgi prisiekti kovoti ir protestuoti prieš jų darbus.

Prakalbose Buves.

Pajieškau tikro brolio Teodoro Semaškos, iš Kauno gub., Raseinų pav., Kražių par., viensėdžio Radiškės. Pusantrų metų tam atgal gyveno Buenos -Aires, Argentioje, Pietinėje Amerikoje. Meldžiu skaitytojaus toje vietoje pasiteirauti ir pranešti, kaip jam taip ir man. Adresas:

Ksaveras J. Semeška,
82 Henry st.,
Rochester, N. Y.
N. America.

KONCERTAS

Rengia So. Bostono Suvieyti chorai vadovaujant M. Petrauskui.

30 diena Birželio, 1918 m.

LIETUVIŲ SVETAINEJ,

Kamp. E ir Silver Sts., So. Boston,
Prasidės 8 val. vakare.

Koncertas rengiamas Bostono suvienytų draugijų Ištikimybės Dienos Komiteto. Dainuos du chorai ir solistai. Kalbės du žymūs Bostono kalbėtojai ir nurodys svarbumą Ištikimybės dienos. Ateidami į koncertą prisidėsite padengimui parodos lėšų, kuri bus 4 d. liepos. Tikietus galite gauti "Sandaros" "Darbininko" ofisuose ir pas visus draugų Komiteto narius.

Kviečia

Bostono Draugijų Išti kimybės Dienos Komitetas.

DOMAI VISU LIETUVIŲ!

29 diena Birželio, 1918

Atsidaro Centralis

Bendras Lietuviu Bankas

32-34 Cross St., Boston, Mass.

29 DIENA BIRŽELIO — 1918 — 29 DIENA BIRŽELIO.

Bostono ir apielinkių lietuviai privalote dalyvauti ant atidarymo BENDRO LIETUVIŲ BANKO, privalote parodyti svetimtaučiams, kad esate tvirti dvasioje, Kad savo Tautą mylite ir savas įstaigas gerbiate. LIETUVIŲ BANKAS

Prie atidarymo

BENDRO LIET. BANKO

Klijentams bus išduota dovanų ant sumos \$600.00.

BUK KLIENTU!

IGYSI ANT ATMINTIES

BUK KLIENTU!

BENDRO LIETUVIŲ BANKO DOVANĄ!

Bendro Lietuvių Banko Prezidentas

JUOZAS KOWALIAUSKAS

111 SALEM ST., BOSTON, MASS.

JEIGU JŪS NETIKIT, TAI NESKAITYKIT,

Geriau ateikite ir persitikrinkite

Kad pas mus galite gauti gražiausių ir nebrangiai visokių tavorų, kaip tai šiaudinių skrybelių, marškinių ir taip visokių mažesnių tavorų.

Mes parduodame pigiaus visokius stubos rakandus (forničius), grapaphonus ir lietuviškus rekordus, taipgi siuvas masinas.

Čeverykų nupiginimas: Vertės \$3.50 už \$1.95
Vertės \$5.00 už \$2.95 || Vertės \$2.50 už \$1.34.
Taigi viskas pigiau negu rudens laiku grybai.

C. P. YURGELUN

377 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

PIRKITE ŠERUS

"VILTIS PUBLISHING COMPANY"

Shenandoah, Pa.

Laikraštis "Darbininkų Viltis", įsteigtas 1903 metuose, iš privačių rankų pereina į nuosavybę "VILTIS PUBLISHING CO.", kuri yra padavus aplikaciją charterui. Minėtoji bendrovė leis laikraštį neprigulmingoje, pažangioje dvasioje. Įnsikorporuoja ant \$10,000.00. Inkorporavimo viršininkai yra: Prezidentas — P. W. Birštonas, buvęs skvajeris ir Susiv. L. A. Pirmininkas; Kasierius — Julius Luščinskis, išdinininkas bankos "Miner Banking Trust Company"; Sekretorius — V. J. Šliakys, "Darbininkų Vilties" įsteigėjas ir redaktorius.

Norėdami turėti draugų ir talkininkų po visą Ameriką, šiūmi skeibiame plačiai visuomenei subskripciją minėtosios bendrovės šerų. Šėrai yra po \$25. Kas norėtų pirkti šėra arba kelis šėrus, tegul pinigų siūndia draugijos išdinininkui: Mr. JULIUS LUSCINSKY, Treas., MINERS BANKING TRUST CO., SHENANDOAH, PA. ir drauge tegu duoda žinią Sekretoriui: Mr. V. J. SZLIAKYS, A 40 S. BOWERS ST., SHENANDOAH, PA. Kas pirma norėtų platesnių žinių laiškų, tegu kreipiasi šiū adresu:

VILTIS PUBLISHING CO.,

38—40 S. Bowers st.,

Shenandoah, Pa.

W. S. S.

WAR SAVINGS STAMPS

Issued by the
UNITED STATES GOVERNMENT

Suv. Valst. valdžia išleido stampas, kurios karės galą pagreitins.

Visi pirkite tas stampas, nes patys turėsite sau pelno ir valdžiai daug pagelbėsite.

Stampas kas mėnesis pakyla vienu centu brangiau. Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$4.12 c. tai 1923 m. gausite \$5.00.

Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$82.40, tai 1923 m. gausite \$100.00.

Pirkite visi stampas tuojau.

Parduoda visuose bankuose ir pačose (post office). Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti.

War Savings Stamps

Mokykis Francuzu Kalbos

Užsirašyk "Amerikos Lietuvi", kuriame rasi geriausių Raštų, Zinių, Juokų ir Eilių

Taipgi dabar ką tik prasideda Francuzų Kalbos Lekcijos, labai naudinga nors kiek Lietuviams su ta kalba susipažinti. Ypatinai jauniems, kuriems gal atseis Francijoje buti, visiems kareiviams naudinga užsirašyti "Amerikos Lietuvi" \$2.00 metams.

"AMERIKOS LIETUVIS"

15 Millbury Street,

Worcester, Mass.

Užsirašyk sau ar savo pažįstamiems didžiausią savaitraštį

"VIENYBĖ LIETUVNINKŲ"

insteigta 1886 m.

"Vienybė Liet." privalo skaityti kiekvienas lietuvis ir lietuvaitė.

"Vienybė Liet." talpina moksliskus ir pamokinančius straipsnius.

PRENUMERATA METAMS:

Suvienytose Valstijose... \$2.00; pusei metų \$1.00.

Kanadoje... 2.50; pusei metų \$1.25.

Kitose viešpatystėse... 3.00; pusei metų \$1.50.

Pažiūrejimui siūndiame vieną numerį dovanai ir knyžų katalogą.

DIDŽIAUSIA KRAUTUVĖ VISOKIŲ KNYŽŲ.

"VIENYBĖ LIETUVNINKŲ"

120--124 GRAND ST.,

BROOKLYN, N. Y.